

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 5 april 1946 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1946/47 under sjätte huvudtiteln, avseende anlagen inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

Kommunikationsdepartementet.

1:o) **Kommunikationsdepartementet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 1 under sjätte huvudtiteln gjorda framställning (punkt 1, s. 1—3 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1946) hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande personalförteckning för kommunikationsdepartementet:

Personalförteckning.

Befattning.	Lönegrad.
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 statssekreterare.....	C 10
1 expeditionschef.....	C 8
1 byråchef för tekniska ärenden	C 6
3 kansliråd	A 30
3 förste kanslisekreterare	A 26
1 förste byråingenjör.....	A 26
3 andre kanslisekreterare	A 21
1 registrator	A 15
1 förste expeditionsvakt.....	A 7
2 kanslibiträden	A 7
2 expeditionsvakter	A 5
3 kontorsbiträden	A 4
Tjänsteman å övergångsstat.	
1 andre kanslisekreterare	A 21

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

1 föredragande i regeringsrätten	Eo 29
1 förste kanslisekreterare	Eo 26
1 andre kanslisekreterare	Eo 21;

b) godkänna följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöning till departementschefen	24 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	191 900
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	86 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	37 900
<hr/> Summa kronor 339 800;	

c) till *Kommunikationsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av kronor 339 800.

2:o) **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 3 och 4) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommunikationsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

3:o) **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader. Vägförvaltningarna: Avlöningar. Vägförvaltningarna: Omkostnader.** Beträffande ifrågavarande anslag (punkterna 3—6, s. 5—7) avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed

anmäles.

4:o) **De lokala vägnämnderna m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 7 och 8) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats 187 000 kronor till ifrågavarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *De lokala vägnämnderna m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

5:o) **Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 8 och

9), vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en anslagsökning med 15 000 kronor, hemställer ntskottet,

att riksdagen må till *Reglering av vissa skador inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

6:o) **Barmarksunderhållet.** Kungl. Maj:t har (punkt 9, s. 12—25) föreslagit riksdagen att till Barmarksunderhållet för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 73 700 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *G. Velandér* och *G. Björkman* (I: 200) och den andra inom andra kammaren av herrar *G. Nilsson* i Göingegården och *G. Fahlman* (II: 323), däri hemställts, att riksdagen för budgetåret 1946/47 måtte besluta dels att 70 procent av de egentliga vägkostnaderna skola avräknas mot automobilskattemedel, dels att dessa medel i övrigt skola överföras till budgetutjämningsfonden till nedbringande av såsom bilismens »skuld» å denna fond redovisade 291 miljoner kronor, dels ock att härav ett belopp motsvarande 30 procent av vägkostnaderna skall överföras från budgetutjämningsfonden till anslagen för vägväsendets kostnader.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina förslag får utskottet hänvisa till motionen I: 200.

I sin skrivelse den 30 september 1945 rörande anslagsbehovet för vägunderhåll och vägbyggnader m. m. under budgetåret 1946/47 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* inledningsvis gjort vissa allmänna uttalanden och framlagt vissa jämförelser mellan tidigare för ifrågavarande ändamål anvisade anslag och de av styrelsen nu äskade. Sålunda uttalar styrelsen, att behoven för vägväsendet vore mycket stora och krävde icke blott med hänsyn till prishöjningar m. m. utan även realiter höjda anslag för att vägväsendet på ett tillfredsställande sätt skulle kunna tillgodose trafikens behov. Styrelsen ansåge det därför angeläget, att anslagen, så snart vägtrafiken nått förkrigsnivån, gäves sådan storlek, att vägbyggnadsverksamheten kunde uppgå till minst den omfattning den hade före kriget. På grund av ovissheten om de under budgetåret 1946/47 inflytande automobilskattemedlens storlek ansåge sig styrelsen emellertid nödsakad att för nämnda budgetår, som styrelsen betraktade som ett övergångsår, framlägga ett begränsat program för verksamheten.

Enligt en av styrelsen upprättad sammanställning (s. 10) uppgingo de mot automobilskattemedlen avräknade medlen för budgetåret 1939/40 till sammanlagt 136 miljoner kronor. Vid nuvarande prisläge och med nuvarande bidragsbestämmelser motsvara dessa anslag cirka 216 miljoner kronor. Motsvarande anslag för budgetåret 1945/46 uppgingo till sammanlagt cirka 118

miljoner kronor. För budgetåret 1946/47 ha enligt sammanställningen äskats sammanlagt cirka 182 miljoner kronor.

Anslaget till barmarksunderhållet har för budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats med 48 200 000 respektive 54 300 000 kronor.

Vad angår medelsbehovet för budgetåret 1946/47 har styrelsen meddelat, att styrelsen såsom grundläggande material för beräkning av anslaget till barmarksunderhållet numera hade att tillgå *dels* resultaten av kalkylationsbokföringen för tiden från och med 1 januari 1944 till och med 30 juni 1945, *dels* de anslagsäskanden och framställningar i övrigt, som vägförvaltningarna haft att till styrelsen inkomma med, *dels ock* de erfarenhetsrön, som styrelsen genom inspektionsresor och på annat sätt vunnit under den tid den statliga vägorganisationen hittills varit i verksamhet.

Vägförvaltningarnas anslagsäskanden omfattade, meddelar styrelsen, *dels* beräknad kostnad exklusive viss upprustning av vägarna i vad avser egentligt underhåll, *dels* kostnadsökning för sådan upprustning. Dessa av vägförvaltningarna föreslagna kostnadsökningar, vilka grundats på gjorda inventeringar på platsen, hade huvudsakligen motiverats därav, att vägunderhållets standard, som av statsfinansiella sparsamhetsskäl ända sedan hösten 1939 jämligt därom lämnade direktiv hållits i underkant, numera måste höjas, om ej vägarna och trafiken skulle lida verkligt men för framtiden. Styrelsen kunde till fullo vitsorda vad vägförvaltningarna sålunda anfört och ville även i detta sammanhang understryka vikten av att denna upprustning — som bland annat även vore trängande ur trafiksäkerhetssynpunkt — gjordes skyndsammast.

I detta sammanhang har styrelsen därjämte ansett följande böra beaktas.

Det svenska vägnätet — i första hand bygdevägarna i södra och mellersta Sveriges skogstrakter — består ännu till betydande del av vägar, som icke blivit från början byggda i nutida bemärkelse. De hava i stället från ursprungliga stigar genom röjnings- och underhållsåtgärder samt smärre förbättringar successivt utvecklats till körbara vägar. Betecknande för dessa vägar är dålig plansträckning, branta backar, inga eller ofullständiga diken, förekomst av jordfasta stenar såväl i vägbana som vägkanter, bebyggelse och gärdesgårdar m. m. ofta liggande tätt in på vägkanten, inga eller ofullständiga räcken samt för knappt dimensionerade och illa utförda trummor ofta byggda av obearbetad sten och i avsaknad av ordentlig utbottning. Dessa vägars bredd och bärighet är starkt varierande ehuru oftast otillräcklig. I desamma ingående broar av äldre typ äro ofta i dåligt skick och hava i de flesta fall ej sådan bärighet, att de svara mot den nutida trafikens fordringar.

I standardavseende i stort sett jämställda med dessa äldre vägar äro de till allmänt underhåll intagna enskilda vägarna, vilka bilda en ganska betydande grupp av de nuvarande allmänna vägarna. Undantag härifrån utgöra dock vägar intagna under de senaste åren, emedan strängare fordringar i vad avser vägnarnas försättande i ett för samfärdseln tillfredsställande skick numera tillämpas vid vägs förändring från enskild till allmän.

Före bilismens genombrott i Sverige — vid 1920-talets början — byggdes vägarna huvudsakligen med sikte på hästtrafikens behov. Det allmänna väg-

nätet i riket och i synnerhet bygdevägarna befinna sig därför till stor del fortfarande på en nivå, som icke svarar mot den moderna motorfordons- trafikens krav. Då utvecklingen beträffande lastfordon och omnibusar tenderar mot allt större och tyngre transportenheter med högre hjultryck, stegras som en följd härav kraven på vägbanors och broars bärlighet och trafikkapacitet överhuvudtaget.

Övergången från naturavväghållning till maskinell väghållning i egen regi skedde i de dåvarande vägdistrikten mera allmänt först i slutet av 1920-talet och början av 1930-talet, d. v. s. för omkring 15 år sedan. I vissa trakter visade sig emellertid följdverkningar från naturavväghållningens tid ända fram till kronans övertagande av den allmänna väghållningen. Sälunda funnos då ännu en del vägar, som överhuvudtaget aldrig försetts med ett tillräckligt och rätt sammansatt grusslitlager.

Behovet av genomgående upprustning av vägarna — såväl beträffande allmän standard som egentligt underhåll — vore alltså uppenbart, framhåller styrelsen.

Avhjälpan det av såväl nämnda gamla brister som de, vilka närmast vore följdverkningar av krisåren, vore sålunda enligt styrelsen icke att hänföra till årligt underhåll utan vore en fråga om allmän upprustning, som visserligen lämpligast borde ske i samband med underhållets bedrivande men vartill medel utöver egentliga underhållsmedel i så fall måste ställas till förfogande. Styrelsen komme också att äska medel *dels* till höjning av vägar- nas allmänna standard genom förstärknings- och förbättringsarbeten under särskilt »förstärkningsanslag» i samband med byggnadsanslagen *dels ock* till upprustning av vägarna, avseende sådana åtgärder, som hade karaktär av egentligt vägunderhåll, under anslaget till barmarksunderhållet.

Styrelsen har härefter med utgångspunkt från det för innevarande budget- år anvisade anslaget beräknat medelsbehovet för budgetåret 1946/47 till 73 700 000 kronor enligt följande.

	Kronor.
Erforderligt anslag till barmarksunderhållet för budgetåret 1946/47 under förutsättning av oförändrad standard och trafikintensitet exklusive kostnad för oförutsedda utgifter	53 700 000
Upprustningsåtgärder, vilka hava karaktär av egentligt vägunder- håll	12 000 000
Beräknad kostnad för intensifiering av underhållsarbetena på grund av förutsatt ökning av trafiken	6 500 000
Summa kronor	72 200 000
Särskilt belopp till Kungl. Maj:ts förfogande för oförutsedda utgifter	1 500 000
Tillhoppa kronor	73 700 000

Överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet ha i sin den 5 november 1945 avgivna berättelse, avseende budgetåret 1944/45, berört frågan

om vägunderhållets standard. Revisorerna ha till en början uttalat, att de svårigheter med avseende å vägunderhållet, som vägorganisationen haft att brottas med, varit särskilt stora, men att vägorganisationen i stort sett lyckats bemästra dessa svårigheter på ett sätt som förjänade erkännande.

Revisorerna anföra vidare, att även om de allmänna vägarna på landet kunnat hållas i ett för den nuvarande trafiken tillfredsställande skick, kunde dock den standard i väghållningshänseende, som i enlighet med statsmakternas direktiv upprätthållits under senare år, icke anses tillfyllest, om vägtrafiken, såsom vore att förvänta, i en snar framtid skulle undergå en mera väsentlig ökning. Det vore påtagligt, att vägarna vore vad man kallade utmagrade. Mångenstädes hade slitlagren utnötts, så att bärlagren framträdde. Även dikesrensning, röjning och utbyten av räcken hade under flera år begränsats i sparsamhetssyfte. Till följd av materialbrist hade jämväl reparation av permanentbelagda vägar måst eftersättas. Väl kunde en viss ökning av gruspåföring och dikesrensning under det sista året konstateras, men denna ökning vore långt ifrån tillräcklig i händelse av en allmän ökning av trafiken. På grund av nu nämnda förhållanden vore en betydande grundförbättring av vägarna nödvändig, om det skulle bli möjligt att möta en ökad trafiks krav. En sådan förbättring kunde givetvis icke genomföras på kort tid. Det syntes därför nödvändigt, att ökade anslag till vägunderhållet redan nu ställdes till vägorganisationens förfogande. Om en större ökning av vägtrafiken skulle inträda, innan vägstandarden höjts, torde staten komma att åsamkas onödigt stora kostnader för att försätta vägarna i ett tillfredsställande skick.

Revisorerna hava slutligen, på anförda skäl, framhållit lämpligheten av att ett särskilt förslagsanslag för sådana för barmarksunderhållet nödvändiga utgifter, vilka icke på förhand beräknats, ställdes till Kungl. Maj:ts förfogande.

Jämväl *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* har under framhållande av i huvudsak samma synpunkter som överrevisorerna upptagit frågan om underhållsanslagens konstruktion. På närmare angivna skäl har styrelsen föreslagit, att anslagen till barmarksunderhållet och till vinterväghållningen sammanslås till ett förslagsanslag å 88 200 000 kronor.

Departementschefen har inledningsvis erinrat om att inkomsterna av automobilskattemedlen för nästa budgetår beräknats till 180 000 000 kronor, vilket belopp upptagits å riksstatens inkomstsida. I samband därmed har såväl av statsfinansiella skäl som på grund av rådande läge på arbetsmarknaden med viss knapphet på arbetskraft förutsatts, att de anslag för budgetåret 1946/47, vilka skola avräknas mot automobilskattemedlen, skola hållas inom ramen för angivna belopp.

Efter frånräkning av de anslag under femte och nionde huvudtitlarna, vilka skola avräknas mot automobilskattemedlen, samt sjätte huvudtitelns anslag till avlöningar och omkostnader till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och till vägförvaltningarna samt till de lokala vägnämnderna m. m. (i statsverkspropositionen upptagna med beräknade belopp), till bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder, till statens biltrafiknämnd, till sta-

tens väginstitut och till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande återstår, enligt departementschefens beräkning, att fördela å de olika anslagen till vägunderhåll och vägbyggnader samt till statens automobilskattemedelsfond ett belopp av 169 114 500 kronor. Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens sammanställning rörande anslag, vilka skola avräknas mot automobilskattemedlen, framgår, att de av styrelsen för nästa budgetår under rubriken Vägunderhåll och vägbyggnader äskade anslagen uppgå till sammanlagt 173 630 000 kronor eller 4 515 500 kronor mer än vad som för ändamålet står till förfogande. Departementschefen utgår från att någon egentlig avsättning till automobilskattemedelsfonden icke skall ske för nästa budgetår utan att endast ett formellt belopp upptages för ändamålet, varför summan av de äskade anslagsbeloppen skulle behöva nedsättas med åtminstone nyssnämnda belopp 4 515 500 kronor. I jämförelse med motsvarande anslag för innevarande budgetår, uppgående till 110 395 000 kronor, skulle emellertid en medelsanvisning av 169 114 500 kronor innebära en ökning med 58 719 500 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskanden i fråga om barmarksunderhållet hava oförändrade biträts av departementschefen, vilken i detta sammanhang förutskickat, att han vid anmälan i propositionen 1946: 2 av ärenden angående egentliga statsutgifter å tilläggsstat II till riksstaten för innevarande budgetår ämnade föreslå anvisande av ett tilläggsanslag för nämnda budgetår av 8 000 000 kronor till barmarksunderhållet, avseende bland annat upprustningsåtgärder.

Beträffande underhållsanslagens konstruktion har departementschefen ansett sig icke för nästa budgetår böra ifrågasätta någon ändring av ifrågavarande anslags konstruktion med hänsyn till dels att frågan på grund av sin stora betydelse ur principiell synpunkt borde ytterligare övervägas och dels det förhållandet att avsevärda belopp förutsatts skola under innevarande och nästa budgetår avses för upprustningsåtgärder. Departementschefen har därvid utgått från att den betydande marginal, som anslaget till barmarksunderhållet komme att innehålla, skulle få tagas i anspråk jämväl för att täcka sådana utgifter, som på grund av särskilda förhållanden kunde uppkomma och som icke kunde rymmas inom ramen av det för det normala barmarksunderhållet beräknade beloppet.

Under senaste år har medelsanvisningen till vägändamål i hög grad begränsats. Under det att för budgetåret 1939/40 beviljats anslag till vägväsendet till belopp, som enligt nuvarande prisläge och med nuvarande bidragsbestämmelser skulle motsvara omkring 216 miljoner kronor, ha exempelvis för innevarande budgetår för angivna ändamål anvisats allenast 118 miljoner kronor. Trots denna begränsade medelsanvisning ha utgifterna för vägväsendet under krigsåren väsentligt överstigit under samma tid inflytande automobilskattemedel. Bristen å specialbudgettiteln, som vid utgången av budgetåret 1944/45 uppgick till 291 miljoner kronor, har täckts över budgetutjämningsfonden. Bristen har av chefen för finansdepartementet karakteriserats såsom ett förskott av allmänna skattemedel till vägväsendets finansiering, vilket måste beaktas vid den framtida bedömningen av denna.

Utskottet.

För nästa budgetår beräknas avkastningen av automobilskattemedlen komma att väsentligt öka. I den till förslaget till riksstat fogade specifikationen av inkomsterna å driftbudgeten ha upptagits automobilskattemedel till ett belopp av 180 miljoner kronor. Av statsfinansiella skäl och på grund av rådande läge på arbetsmarknaden har förutsatts, att de anslag för budgetåret 1946/47, vilka skola avräknas mot automobilskattemedlen, skola hållas inom ramen för angivna belopp. Med hänsyn härtill har chefen för kommunikationsdepartementet funnit sig böra nedsätta av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framställda medelsäskanden under rubriken Vägunderhåll och vägbyggnader med omkring 4,5 miljoner kronor, därvid departementschefen utgått från att någon egentlig avsättning till automobilskattemedelsfonden för nästa budgetår icke skall äga rum. I förhållande till motsvarande anslag för innevarande budgetår innebär emellertid Kungl. Maj:ts förslag en ökning av medelsanvisningen med inemot 60 miljoner kronor.

Det är uppenbart, att de senaste årens begränsade medelstillgång menligt inverkat å vägväsendets standard. Såsom överrevisorerna för väg- och vattenbyggnadsväsendet framhållit kan den standard i väghållningshänseende, som upprätthållits under senare år, icke anses tillfyllest då vägtrafiken i en snar framtid erhållit mer normal omfattning. Vidare har vägbyggnadsverksamheten varit av mycket begränsad omfattning. En återhämtning av vad under krigsåren måst eftersättas gör det därför ofrånkomligt, att ökade anslag till vägväsendet anvisas. Utskottet vill uttala sin tillfredsställelse över de betydande anslagsökningar som innefattas i de av Kungl. Maj:t framlagda förslagen och vilka ökningsar innebära att i stort sett hela inkomsten av automobilskattemedlen tages i anspråk för vägväsendet. Trots dessa ökningsar kommer emellertid enligt utskottets mening medelstillgången under åtskilliga anslag att vara förhållandevis knapp, och utskottet finner därför förklarligt, att motionsvis yrkanden framställt om ökad medelsanvisning för olika ändamål. Utskottet har emellertid på av departementschefen anförda skäl funnit sig böra stanna för att de anslag, som skola avräknas mot automobilskattemedlen, hållas inom ramen för det belopp som för nästa budgetår beräknas inflyta. Härav följer, att utskottet vid behandlingen av berörda motioner icke funnit sig böra tillstyrka ökning av visst anslag med mindre motsvarande minskning av annat anslag, som skall avräknas mot automobilskattemedlen, befunnits möjlig och försvarlig.

I de likalydande motionerna I: 200 och II: 323 har påtalats, att inkomsterna under budgetåret 1946/47 av automobilskattemedlen enligt Kungl. Maj:ts förslag till 100 % avses för täckning av vägkostnaderna. Under återopande att hittills den principen tillämpats, att motortrafiken genom särskild beskattning skall gälda endast den kostnad som denna trafik orsakar vägväsendet, och under hänvisning till att motortrafikens andel i vägkostnaderna under tioårsperioden 1929—1939 varierat mellan 47,7 och 69,5 %, ha motionärerna föreslagit, att för budgetåret 1946/47 allenast 70 % av vägkostnaderna skola avräknas mot automobilskattemedlen och att dessa medel i övrigt skola överföras till budgetutjämningsfonden för nedbringande av bilismens förut berörda »skuld» till denna fond.

Frågan om bilismens skäligen andel i vägkostnaderna var, såsom även motionärerna framhållit, föremål för prövning av 1945 års riksdag i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i automobilskatteförordningen m. m. Enligt propositionen beräknades vid normal fredstrafik vägkostnader till ett årligt belopp av omkring 200 miljoner kronor skola täckas av automobilskattemedel, och föreslagna skattesatser voro beräknade med hänsyn härtill. Utskottet får erinra, att i anslutning till berörda proposition väcktes motioner att bilismens andel i vägkostnaderna skulle fastställas till 70 % och att — med utgångspunkt från årliga vägkostnader på 200 miljoner kronor — det belopp som borde ligga till grund för beräkningen av bilskattemedlen borde nedsättas till 140 miljoner kronor. Riksdagen avlog berörda motioner, men uttalade såsom angeläget, att en utredning ägde rum i syfte att dels klarlägga, på vad sätt vägkostnaderna borde fördelas mellan motorfordonstrafiken och andra trafikantgrupper, dels ock undersöka, i vilken omfattning vägkostnaderna skäligen borde bestridas av andra statsmedel än automobilskattemedel.

Utskottet håller före, att ett bifall till nu förevarande motioner skulle innebära ett ställningstagande i princip till frågan om fördelningen av vägkostnaderna mellan olika trafikantgrupper och därmed sammanhängande avvägning av skattesatsernas storlek. Enligt utskottets mening bör ett dylikt principbeslut icke fattas på enskild motion, och detta så mycket mindre som 1945 års riksdag ansett särskild utredning rörande dessa frågor önskvärd. Vid sådant förhållande finner sig utskottet böra avstyrka motionerna I: 200 och II: 323.

Vad härefter angår medelsbehovet för nästa budgetår under anslaget till barmarksunderhållet innebär Kungl. Maj:ts förslag en höjning i förhållande till det å riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslaget med icke mindre än 19,4 miljoner kronor. Såsom motiv för ökningen har anförts icke blott motortrafikens ökade omfattning utan även nödvändigheten att nu vidtaga åtgärder för att återhämta vad som under krigsåren eftersatts med avseende å vägunderhållet. Mot bakgrunden av överrevisorernas uttalande rörande standarden å vägarna finner utskottet den föreslagna höjningen välbetänkt. Utskottet tillstyrker förty Kungl. Maj:ts förslag. Vad departementschefen anført i fråga om anslagets konstruktion och utnyttjande har icke givit utskottet anledning till erinran.

Enligt vad utskottet inhämtat pågå för närvarande vissa undersökningar inom väg- och vattenbyggnadsverket rörande möjligheterna att planera och bedriva förekommande vägarbeten på ett sådant sätt, att möjligast jämna sysselsättning av tillgänglig arbetskraft skall kunna ernås. Utskottet vill uttala sin tillfredsställelse över att detta spörsmål ägnas vederbörlig uppmärksamhet. Enligt utskottets mening synas i och med att underhållsanslagen uppräknats större förutsättningar föreligga att komma till rätta med detta problem.

Under återopande av det anförda och under erinran tillika, att riksdagen (skrivelse nr 23) beslutat å tilläggsstat till riksstaten för innevarande bud-

getår anvisa ett anslag av 8 miljoner kronor till barmarksunderhållet, får utskottet hemställa,

a) att riksdagen må till *Barmarksunderhållet* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 73 700 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) att motionerna I: 200 och II: 323 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

7:o) **Vinterväghållningen.** Kungl. Maj:t har (punkt 10, s. 25 och 26) föreslagit riksdagen att till Vinterväghållningen för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 14 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget till vinterväghållningen har för budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats med 13 000 000 kronor respektive 14 200 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till i runt tal 14 500 000 kronor enligt följande.

	Kronor	Kronor
Enligt stat för budgetåret 1945/46	14 200 000	
Häriifrån avgår belopp, som anvisades för ökning genom högre hyror; jfr 1945 års statsverksproposition s. 39	— 300 000	13 900 000
Ökning genom totalt ökad väglängd	—	80 000
Ökning för nyanskaffning av snöskydd	—	500 000
	Summa kronor	14 480 000

Departementschefen har anslutit sig till styrelsens förslag.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vinterväghållningen* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 14 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

8:o) **Projektering av vägar och broar.** Kungl. Maj:t har (punkt 11, s. 26—30) föreslagit riksdagen att till Projektering av vägar och broar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget har för innevarande budgetår anvisats med 450 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår äskat 850 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Departementschefen har för egen del anfört i huvudsak följande.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för den egentliga projekteringsverksamheten, i anslutning till av vägförvaltningarna lämnade uppgifter, beräknat erforderligt för nästa budgetår ett belopp av 600 000 kronor. För samma ändamål beräknade 1942 års vägsakkunniga årliga medelsbehovet under de närmaste åren efter vägväsendets förstatligande till omkring 500 000 kronor. Anslaget för innevarande budgetår är anvisat med 450 000 kronor.

Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens redogörelse framgår, att styrelsen av anslaget torde komma att disponera omkring 135 000 kronor för särskilda utredningar, varför av anslaget skulle återstå för egentlig projekteringsverksamhet ett belopp av omkring 315 000 kronor. Med hänsyn till här angivna förhållanden synes det för nästa budgetår för projekteringsverksamheten angivna beloppet å 600 000 kronor kunna begränsas till 550 000 kronor.

Styrelsens uppskattning av kostnaderna för vissa särskilda arbetsuppgifter vid sidan av den egentliga projekteringsverksamheten, vilka kostnader sluta å ett sammanlagt belopp av 250 000 kronor, synes icke böra föranleda någon erinran.

I enlighet med vad jag sålunda anfört skulle anslaget till projektering av vägar och broar böra för nästa budgetår anvisas med 800 000 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer, Utskottet.

att riksdagen må till *Projektering av vägar och broar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

9:o) **Nyanläggning av bygdevägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 12, s. 30—40) föreslagit riksdagen att till Nyanläggning av bygdevägar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 7 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Gustaf Karlsson* m. fl. (I: 86) och den andra inom andra kammaren av herr *E. V. Staxäng* m. fl. (II: 154), har såvitt nu är i fråga hemställts att riksdagen måtte för budgetåret 1946/47 dels till nyanläggning av bygdevägar anvisa ett reservationsanslag av 9 000 000 kronor, dels ock besluta att av anslaget till nyanläggning av bygdevägar avsätta 600 000 kronor för vägföretag inom skärgårdsområdena.

Vidare har i två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *A. Heiding* m. fl. (I: 125) och den andra inom andra kammaren av herr *V. J. Mattsson* m. fl. (II: 233), hemställts, att riksdagen måtte till nyanläggningar av bygdevägar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 9 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I ytterligare två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *J. F. Grym* m. fl. (I: 126) och den andra inom andra kammaren av herr *U. R. Jacobson* i Vilhelmina m. fl. (II: 234), har i nu förevarande avseende hemställts, att riksdagen måtte till nyanläggning av bygdevägar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 000 kronor.

Slutligen har i en av herr *O. E. Sandberg* och fru *Ragnhild Sandström* inom andra kammaren väckt motion (II: 123), såvitt nu är i fråga, hemställts, att riksdagen måtte till nyanläggning av bygdevägar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 8 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionerna I: 86, I: 125, II: 123 och II: 234.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om anvisande för nästa budgetår av sammanlagt 43,5 miljoner kronor för nyanläggning och förbättring av vägar. Motsvarande anslag för innevarande budgetår uppgå till sammanlagt 17,6 miljoner kronor. Till nyanläggning av bygdevägar har styrelsen för nästa budgetår äskat ett anslag av 8 miljoner kronor. Beträffande beräkningen av anslagsbehovet har styrelsen anfört bland annat följande.

Styrelsen hade för budgetåret 1945/46 äskat ett anslag av 6 miljoner kronor. Av detta belopp hade 5 miljoner kronor beräknats bliva tagna i anspråk för genomförandet av ett i det föregående omnämnt begränsat program. Återstående 1 miljon kronor hade avsetts till påbörjande av nya företag. Med hänsyn till att endast 4 miljoner kronor anvisats skulle för att genomföra det angivna programmet för budgetåret 1946/47 erfordras ett belopp av 6 miljoner kronor, därest icke utförandet av dessa synnerligen aktuella företag ytterligare skulle uppskjutas. Härutöver borde emellertid möjlighet förefinnas att påbörja nya företag, och på grund av det stora behovet av nya vägförbindelser å landsbygden ansåge styrelsen, att härför borde upptagas cirka 6 miljoner kronor, så att arbeten kunde utföras i minst samma omfattning, som möjliggjordes med de under förkrigstiden anvisade anslagen till bidrag till nyanläggning av landsvägar. I enlighet härmed borde det totala anslaget uppgå till (6 + 6) 12 miljoner kronor, men med hänsyn till vad som anförts under den allmänna uppläggnings av automobilskattemedlens storlek och disposition ansåge sig styrelsen böra begränsa sitt äskande till ett sammanlagt belopp av 8 miljoner kronor.

1945 års skärgårdsutredning har såvitt här är i fråga hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i 1946 års statsverksproposition föreslå höjning av anslaget till nyanläggning av bygdevägar med så stort belopp, att 600 000 kronor kunde undantagas från fördelning mellan länen och i stället disponeras för nyanläggning av bygdevägar samt därmed jämförliga arbeten i rikets skärgårdar.

Departementschefen har beträffande automobilskattemedlens fördelning på vägbyggnadsanslagen inledningsvis anfört följande.

Till följd av den successivt stegrade motorfordonstrafiken och de därmed ökade automobilskattemedelsinkomsterna föredro väganlagen under åren närmast före kriget en kraftig stegring. Den stora trafikökningen jämte den ändrade karaktär, som trafiken undergick genom motorfordonens utveckling, närmast då i avseende å hastighet, ökat hjultryck och större bredd, medförde emellertid, att de tillgängliga anslagsmedlen — ehuru i och för sig betydande — voro otillräckliga för att tillgodose förutom vägunderhållet även de genom utvecklingen uppkomna behoven av såväl nya vägar som omläggning och förstärkning av redan befintliga. Redan vid krigsutbrottet förelåg därför en eftersläpning i vad avsåg vägbyggnadsverksamheten. De minskade automobilskattemedelsinkomsterna under kriget och den därunder avsevärt beskurna vägtrafiken föranledde en stark reducering av anslagen till vägbyggnadsverksamheten. Svårigheterna på arbetsmarknaden med brist på arbetskraft bidro emellertid även till en restriktiv medelsanvisning. Den byggnadsverksamhet som pågått under kriget har till följd härav i allt väsentligt måst inskränkas till ett fortsatt arbete på redan påbörjade företag. Den omständigheten att trafiken varit begränsad har emellertid icke medfört, att vägbyggnadsbehovet stagnerat. Icke minst den

mycket omfattande utveckling, som samhällsbildningen undergått under kriget, har givit upphov till ett betydande behov av nyanläggning eller omläggning av vägförbindelser till samhällena eller av förbigångsvägar.

De under kristiden uppkomna försörjningssvårigheterna, som framtvungade restriktioner med avseende å motorfordonstrafiken, ha redan nu i vissa hänseenden lättat och kunna antagas inom en icke alltför lång tid i stort sett upphöra. Motorfordonstrafiken torde vid dylikt förhållande snart komma att få en omfattning motsvarande förkrigstidens, varjämte den starka utveckling, som trafiken undergick under 1930-talet men som avbröts av kriget, synes berättiga till antagandet, att trafiken kommer att ytterligare öka.

Vid bedömandet av de betydande anslagsäskanden för vägbyggnader, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framför, har man därjämte att hålla i minnet, att de anslag, varom nu är fråga, i allt väsentligt kunna börja om sättas i vägarbeten först under år 1947, d. v. s. under en tid då trafiken kan antagas redan hava nått en avsevärd omfattning. Därtill kommer, såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit, att man måste räkna med minst 1 å 2 års byggnadstid för ett vägföretag av ordinär storlek. De medel, som anvisas för nästa budgetår, komma därför vägtrafiken till godo först under år 1948 eller 1949.

Mot bakgrunden av här berörda förhållanden hade det varit önskvärt, därest medel i den omfattning, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nu äskar, hade kunnat anvisas för nästa budgetår. Såsom av det föregående framgår är emellertid en nedsättning av de av styrelsen äskade anslagsbeloppen ofrånkomlig för att utgifterna för vägändamål m. m. skola kunna hållas inom ramen för de beräknade inkomsterna av automobilskattemedlen. I fråga om anslaget till barmarksunderhållet har jag på grund av att en återhämtning av eftersatt underhåll nu får anses ofrånkomlig icke velat ifrågasätta någon nedsättning i förhållande till vad styrelsen äskat. På grund av de starka skäl, som styrelsen anfört till stöd för sin begäran, att ett särskilt anslag måtte anvisas till smärre arbeten för förstärkning och förbättring av vägar, har jag för avsikt att föreslå, att för ändamålet äskas det av styrelsen begärda beloppet av 8 000 000 kronor. Vidare ämnar jag förorda en betydande ökning av anslaget till byggande av broar. På grund av dessa förhållanden kan det tyvärr icke undgås, att de ofrånkomliga beskrivningarna måste komma att drabba, bland andra, de av styrelsen äskade anslagen till nyanläggning av bygdevägar, till nyanläggning av ödebygdevägar, till byggande av huvudvägar och till ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar.

Vad angår väg- och vattenbyggnadsstyrelsens och 1945 års skärgårdsutrednings framställningar i avseende å anslaget till nyanläggning av bygdevägar har departementschefen anfört följande.

Vad särskilt angår nu förevarande anslag till nyanläggning av bygdevägar ha till detta ändamål för innevarande budgetår anvisats 4 000 000 kronor. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hemställan innebär en fördubbling av anslaget. Av det äskade beloppet å 8 000 000 kronor skulle 6 000 000 kronor erfordras för genomförande av ett pågående nybyggnadsprogram, medan återstoden skulle avses för nya företag.

1945 års skärgårdsutredning har därjämte hemställt, att anslagen till nyanläggning av bygdevägar och till förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar måtte bestämmas till så stora belopp, att vid fördelningen mellan länen av anslagen kunde undantagas respektive 600 000 kronor och 150 000 kronor för att disponeras för nyanläggning respektive förbättring av vägar i

skärgårdarna. Principiellt sett borde några särskilda medel icke behöva avses för att tillgodose skärgårdarnas vägbehov. Fördelningen av anslagen till bygdevägar sker nämligen efter behovsprövning. I den mån behovet av en viss skärgårdsväg är särskilt framträdande i förhållande till andra föreliggande behov samt medel finnas tillgängliga, bör man kunna påräkna, att dessa i erforderlig omfattning ställas till förfogande för vägens utförande. På grund av den särställning i många hänseenden, som vårt lands skärgårdar intaga, har det emellertid visat sig, att skärgårdarnas vägkommunikationer icke tillnärmelsevis kunnat tillgodoses i önskad utsträckning. Härtill har under de senare åren bidragit, att anvisade medel varit så knappt tilltagna, att de i huvudsak måst användas för redan pågående vägföretag. Det hade givetvis varit önskvärt, att ställning hade kunnat tagas i ett sammanhang till de olika spörsmål, som innefattas i skärgårdsutredningens uppdrag och beträffande vilka utredningen kan antagas komma att inom loppet av detta år framlägga förslag. Skäl tala emellertid för att åtgärder vidtagas redan nu i syfte att utan alltför långt dröjsmål åstadkomma vissa förbättringar inom de delar av skärgårdsområdena, som äro i särskilt behov av förbättring i sina vägkommunikationer. Utan att i detta sammanhang vilja taga slutlig ställning till frågan i vilken ordning framdeles medel, som kunna befinnas böra anvisas för vägföretag inom skärgårdarna, böra finansieras, vill jag därför icke motsätta mig, att vissa belopp av förenämnda två anslag särskilt avses för ifrågavarande vägar, däri inbegripet till vägarna anslutna bryggor.

Vid en avvägning av föreliggande behov av medel för olika vägändamål har departementschefen ansett sig böra förorda, att anslaget till nyanläggning av bygdevägar för nästa budgetår anvisas med 7 500 000 kronor. På grund av de många och trängande behov, som avses skola tillgodoses av medel från detta anslag, har departementschefen funnit sig icke böra tillstyrka, att av anslaget för nästa budgetår större belopp än 400 000 kronor avsättes för vägföretag inom skärgårdsområdena. Detta belopp bör, framhåller departementschefen, på grund av det särskilda ändamål, som avses skola tillgodoses därmed, disponeras efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

Utskottet.

Såsom departementschefen framhållit förelåg redan vid krigsutbrottet en eftersläpning i vad avser vägbyggnadsverksamheten. Den under kriget avsevärt reducerade medelsanvisningen till vägväsendet har icke minst drabbat ny- och ombyggnadsverksamheten. Det är sålunda uppenbart, att ett mycket betydande, delvis återhållet behov av nya eller förbättrade vägförbindelser föreligger.

Utskottet har under tidigare år i olika sammanhang framhållit den stora betydelse ett väl utvecklat vägväsende har för det svenska samhället. Vårt vägnät — särskilt bygdevägarna i södra och mellersta Sveriges skogstrakter — består emellertid, såsom också väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vid anmälan av medelsbehovet under anslaget till barmarksunderhållet framhållit, ännu alltjämt till betydande del av vägar, som icke från början blivit byggda med tanke på nutida krav på en kommunikationsled. Dessa vägar kännetecknas, framhåller styrelsen, av dålig plansträckning, branta backar, inga eller ofullständiga diken, förekomst av jordfasta stenar i vägbana och vägkanter, bebyggelser

och gärdesgårdar m. m. tätt inpå väggkanten, inga eller ofullständiga räcken samt av för knappt dimensionerade och illa utförda vägtrummor. Vägarnas bredd och bärighet är starkt varierande och oftast otillräcklig. Förekommande broar äro av äldre typ och befinna sig ofta i dåligt skick.

Man nödgas sålunda konstatera, att en betydande del av det allmänna vägnätet i riket och i synnerhet då bygdevägarna icke svara mot motortrafikens krav. I och med en ytterligare utveckling av den tyngre fordonstrafiken komma nu antydda brister att bliva än mer framträdande. Det framstår såsom en angelägenhet av största vikt att dessa brister så snart förhållandena det medgiva avhjälpas. Härtill kommer att landsbygdens befolknings krav på förbättrade kommunikationer i och för sig måste betecknas såsom synnerligen berättigade.

Kostnaderna för erforderliga förstärknings- och förbättringsarbeten av befintliga bygdevägar samt för nyanläggning av dylika vägar komma uppenbarligen att uppgå till mycket betydande belopp. Enbart för nyanläggning ha i samband med upprättandet av investeringsplanerna kostnaderna för de mest aktuella vägföretagen beräknats till omkring 80 miljoner kronor. Med hänsyn till storleken av de medelsanvisningar varom här är fråga står det sålunda klart, att utbyggnadsprogrammet för bygdevägarnas del måste omspanna en relativt stor tidsrymd.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har framhållit, att ett återupptagande av nybyggnadsverksamheten i förkrigstidens omfattning skulle betinga en medelsanvisning under anslaget till nyanläggning av bygdevägar av 12 miljoner kronor. Med hänsyn till nödvändigheten att begränsa anslagen till vägväsendet inom ramen för automobilskattemedlen har emellertid styrelsen funnit sig böra begränsa sitt medelsäskande för nästa budgetår till 8 miljoner kronor. Departementschefen åter har funnit en än ytterligare begränsning ofrånkomlig och har för sin del förordat anvisande av ett anslag av 7,5 miljoner kronor. Motionsvis ha yrkanden framställts om höjning av anslaget till 8,0, 8,5, 9,0 respektive 9,5 miljoner kronor. En del motionärer hava därvid förutsatt, att motsvarande minskning skall beslutas med avseende å andra anslag till vägväsendet, exempelvis anslaget till byggande av huvudvägar.

Såsom utskottet framhållit vid behandlingen av anslaget till barmarksunderhållet, har utskottet funnit sig böra ansluta sig till den principen, att det sammanlagda beloppet av de anslag som skola avräknas mot automobilskattemedlen för nästa budgetår hålles inom ramen för dessa medel. Ett tillstyrkande från utskottets sida av en ökning i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag under nu förevarande eller annat anslag av angivna karaktär måste därför kombineras med förslag om motsvarande minskning på annat håll. Från denna utgångspunkt har utskottets behandling av Kungl. Maj:ts förslag i fråga om anslagen till vägväsendet närmast fått karaktären av ett övervägande i anslutning till väckta motioner om en ändrad fördelning av automobilskattemedlen å de olika ändamålen. Utskottet har därvidlag funnit önskemålen om en höjning av anslaget till nyanläggning av bygdevägar vara särskilt framträdande och förtjäna beaktande. Av vad utskottet nedan under punkten 20:o)

anför framgår, att utskottet funnit en höjning jämväl av anslaget till stensättning av vägar motiverad. Utskottet har i anslutning till väckta motioner funnit sig böra förorda en ökning av anslaget till nyanläggning av bygdevägar med 1,0 miljon kronor och anslaget till stensättning av vägar med 0,8 miljoner kronor. Häremot svarande minskning av övriga mot automobilskattemedlen avräknade anslag har utskottet funnit lämpligen böra drabba anslagen till byggande av huvudvägar med 0,8 miljoner kronor och till förstärkning och förbättring av vägar med 1,0 miljon kronor. Utskottet har därvid fäst avseende vid att av Kungl. Maj:t förordad ökning i förhållande till innevarande budgetår av anslaget till huvudvägar uppgått till jämförelsevis stort belopp, 5,5 miljoner kronor, att en betydande reservation, omkring 10,0 miljoner kronor, förefanns å anslaget vid utgången av budgetåret 1944/45, ävensom, beträffande förstärkningsanslaget, att detta nu för första gången uppförts å riksstaten.

I likhet med departementschefen finner utskottet skäl tala för att åtgärder utan allt för långt dröjsmål vidtagas i syfte att åstadkomma förbättringar av vägkommunikationerna i de skärgårdsområden som äro i särskilt behov därav. Departementschefen har i sådant hänseende förordat, att av anslaget till nyanläggning av bygdevägar ett belopp av 400 000 kronor avsättes för dylika vägföretag. I de likalydande motionerna I: 86 och II: 154 har hemställts, att av anslaget ett belopp av 600 000 kronor skall avsättas för ändamålet. Under hänsynstagande till den av utskottet förordade ökningen av nu ifrågakvarande anslag och under framhållande av de stora behoven av förbättringar på ifrågakvarande område har utskottet ansett sig böra tillstyrka motionärernas förslag.

I förevarande sammanhang har utskottet funnit anledning framhålla angelägenheten av att fördelningen av anslag å vägföretag inom olika delar av landet sker med utgångspunkt från vägföretagens inbördes angelägenhetsgrad. Det bör således icke, såsom utskottet tidigare framhållit, ifrågakomma, att läget å arbetsmarknaden tillmätas avgörande betydelse vid prövningen av vilka vägföretag, som med anlitan av de under sjätte huvudtiteln uppförda anslagen skola komma till utförande. För de för arbetsmarknadens reglering erforderliga vägföretagen böra enligt utskottets mening å femte huvudtiteln till bekämpande av arbetslösheten anvisade medel eller å allmän beredskapsstat uppförda anslag tagas i anspråk.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 86 och II: 154, I: 125 och II: 233, I: 126 och II: 234 samt II: 123, motionerna I: 86 och II: 154, I: 126 och II: 234 samt II: 123 i vad de avse förevarande anslag, till *Nyanläggning av bygdevägar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 8 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

10:o) **Nyanläggning av ödebygdsvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 13, s. 40—42) föreslagit riksdagen att till Nyanläggning av ödebygdsvägar för bud-

getåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 3 300 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *J. F. Grym* m. fl. (I: 126) och den andra inom andra kammaren av herr *U. R. Jacobson* i Vilhelmina m. fl. (II: 234) har, såvitt nu är i fråga, hemställts, att riksdagen måtte till nyanläggning av ödebygdsvägar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kronor.

Vidare har i en inom andra kammaren av herr *O. E. Sandberg* och fru *Ragnhild Sandström* väckt motion (II: 123) såvitt nu är i fråga hemställts, att riksdagen måtte till förevarande ändamål för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 4 300 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna II: 123 och II: 234.

Till förevarande ändamål hava för budgetåren 1943/44—1945/46 anvisats anslag med 600 000 kronor, 1 000 000 kronor respektive 1 800 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har med hänsyn till det stora behovet av ödebygdsvägar och till den avgörande betydelse dessa vägar ha för befolkningen i de glest befolkade områdena föreslagit, att anslaget gäves sådan storlek, att först och främst samma arbetskvantiteter kunde utföras som med de anslag, vilka utgingo under förkrigstiden, och att vidare en viss återhämtning kunde ske av den minskade byggnadsverksamheten på grund av begränsningen av anslagen under krisåren. Ett anslag av minst 3,5 miljoner kronor ansåge styrelsen därför väl motiverat.

Departementschefen har — ehuru behovet av de vägar, som avsåges med detta anslag, vore betydande och det ur social synpunkt hade varit önskvärt, att medel i den omfattning väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskat kunde ställas till förfogande — ansett sig under hänvisning till vad anförts under rubriken Nyanläggning av bygdevägar böra föreslå en nedsättning av det begärda anslaget med 200 000 kronor till 3 300 000 kronor.

För innevarande budgetår ha till förevarande ändamål anvisats 1 800 000 kronor. Kungl. Maj:t har nu föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 3 300 000 kronor, innebärande alltså en anslagsökning med 1 500 000 kronor. Med hänsyn till denna betydande anslagsökning och under hänsynstagande jämväl till det förhållandet, att, enligt vad utskottet inhämtat, under den tilländalupna beredskapstiden vägar av nu ifrågavarande slag i relativt stor utsträckning kommit till utförande med anlitan av anslaget till bygande och förbättring av för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar, finner sig utskottet icke nu berett tillstyrka de i ämnet väckta motionerna.

Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 126 och II: 234 samt II: 123, i vad motionerna avse förevarande anslag, till *Nyanläggning av ödebygdsvägar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 3 300 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Utskottet.

11:o) **Byggande av huvudvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 14, s. 42—44) föreslagit riksdagen att till Byggande av huvudvägar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 11 300 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

För detta ändamål har för budgetåren 1943/44—1945/46 anvisats anslag å 3 750 000 kronor, 3 900 000 kronor respektive 5 800 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har — under erinran om att styrelsen för innevarande budgetår äskade ett belopp av 12 miljoner kronor å detta anslag, varav cirka 8 miljoner kronor avsetts för genomförandet av visst begränsat program, sagt sig böra alltfört hålla på genomförande av det upplagda programmet och därför begära samma belopp eller 8 miljoner kronor för detta ändamål under budgetåret 1946/47.

För ombyggnad av tillfartsvägar i samband med ombyggnad av de bristfälliga broar, som äro belägna på huvudvägar, beräknar styrelsen därjämte erforderligt ett belopp av cirka 1,5 miljoner kronor under budgetåret 1946/47.

Härutöver borde, uttalar styrelsen vidare, anslaget ökas med *dels* cirka 0,5 miljon kronor för oförutsedda arbetsföretag av brådslande natur, *dels* visst belopp för nya angelägna företag. Beträffande sistnämnda kategori vore medelsbehovet, som tidigare framhållits, mycket stort, och önskvärt hade varit om nya företag hade kunnat påbörjas i stor omfattning, men med hänsyn till vad styrelsen anfört i den allmänna inledningen om automobilskattemedlens storlek och disposition ansåge sig styrelsen endast kunna räkna med ett så blygsamt belopp som cirka 2 miljoner kronor för detta ändamål. Det totala minimibeloppet å detta anslag uppginge sålunda till (8 + 1,5 + 0,5 + 2) 12 miljoner kronor.

Styrelsen hade därvid, framhåller styrelsen slutligen, icke räknat med något belopp för smärre förbättringsarbeten, emedan styrelsen ämnade äska medel härtill i det följande under särskilt anslag.

Departementschefen har av skäl som anförts under punkten 12 i propositionen ansett sig icke trots det stora behovet av anläggningsarbeten av förevarande slag böra tillstyrka högre anslag för nästa budgetår än 11 300 000 kronor.

Utskottet.

Under återopande av vad utskottet under punkten 9:o) anfört och förordat i fråga om medelsanvisningen under förevarande anslag för nästa budgetår får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, till *Byggande av huvudvägar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 10 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

12:o) **Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 15, s. 44—46) föreslagit riksdagen att till Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 5 700 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Gustaf Karlsson* m. fl. (I: 86) och den andra inom andra kammaren av herr *E. V. Staxäng* m. fl. (II: 154) har hemställts, såvitt nu är i fråga, att till förevarande ändamål måtte anvisas ett belopp av 6 200 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen I: 86.

Under anslagsrubriken Förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar ha för budgetåren 1943/44—1945/46 anvisats 1 250 000 kronor, 1 700 000 kronor respektive 3 000 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit, att det hittillsvarande anslaget till Förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar från och med nästa budgetår betecknas Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar samt att anslaget anvisas med 6 000 000 kronor.

1945 års skärgårdsutredning har hemställt, att av anslaget ett belopp av 150 000 kronor måtte undantagas från fördelning mellan länen och i stället disponeras för förbättring av bygdevägar och därmed jämförliga arbeten i rikets skärgårdar.

Departementschefen har för egen del anfört, bland annat, följande.

Anslaget till ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit skola för nästa budgetår anvisas med 6 000 000 kronor, d. v. s. 3 000 000 kronor mer än anslaget för innevarande budgetår. Ehuru behovet av här ifrågavarande arbeten är stort, finner jag mig nödsakad att även i fråga om detta anslag förorda en nedsättning av detsamma i förhållande till styrelsens äskande. Under erinran om att särskilda medel komma att av mig föreslås skola anvisas till förstärkning och förbättring av vägar föreslår jag, att här ifrågavarande anslag anvisas med 5 700 000 kronor. Jag förutsätter, att den reservation, som kan förefinnas vid utgången av detta budgetår å anslaget till förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar, kommer att överföras till det nya anslaget.

Skärgårdsutredningens förslag har biträtts av departementschefen.

Såsom utskottet under punkten 9:o) framhållit föreligger ett mycket stort behov av förbättringsarbeten i fråga om bygdevägarna. Starka skäl föreligga därför enligt utskottets mening för den av motionärerna föreslagna höjningen av ifrågavarande anslag. Utskottet har emellertid med hänsyn till önskvärdheten att hålla anslagen till vägväsendet inom automobilskattemedlens ram trots det onekligen stora behovet på förevarande område icke ansett sig böra tillstyrka en anslagsökning utöver Kungl. Maj:ts förslag. Därvid har utskottet uppmärksammat, att det särskilda anslag till förstärkning och förbättring av vägar, om vars anvisande Kungl. Maj:t framlagt förslag, jämväl avses för förbättringsarbeten å nu ifrågavarande vägar.

Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 86 och II: 154, i vad de avse förevarande anslag, till *Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdevägar*

Utskottet.

för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 5 700 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

13:o) **Förstärkning och förbättring av vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 16, s. 46—48) föreslagit riksdagen, att till Förstärkning och förbättring av vägar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att å riksstaten skall från och med nästa budgetår uppföras ett nytt anslag, benämnt Förstärkning och förbättring av vägar. Styrelsen har motiverat behovet av detta anslag med att det föreliggande ombyggnadsprogrammet för våra vägar vore av en sådan storleksordning, att dess genomförande inom rimlig tid skulle kräva insats av mycket stora kapitalmedel och tillgång till högst avsevärda arbetsstyrkor. Det vore därför enligt styrelsens mening nödvändigt att i nuvarande läge utan avvaktande av mera omfattande ombyggnadsarbeten sådana åtgärder vidtoges, att på kort tid standarden på vägnätet i allmänhet kunde höjas. De åtgärder, som styrelsen närmast tänkt sig, avse i första hand att förstärka vägars bärlager, trummor och broar, att verkställa dräneringar och isoleringar vid tjälkänslig grund m. m. och att anordna mötesplatser. Förstärkningsarbetena skulle bedrivas över hela landet och i syfte att få så stor väglängd som möjligt förbättrad. Närmast skulle arbetena inriktas på vägar, vilka icke beräknas komma att ombyggas under de närmaste åren.

Styrelsen har beräknat erforderligt för ändamålet ett årligt belopp tills vidare av 20 000 000 kronor. Enär planeringsarbetet är tidsödande, har styrelsen emellertid för nästa budgetår ansett anslaget böra begränsas till 8 000 000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört i huvudsak följande.

I likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser jag ett igångsättande av arbeten av här ifrågasatt slag under nuvarande förhållanden utgöra ett lämpligt led i de åtgärder, som efter flera års inskränkt vägbyggnadsverksamhet erfordras för att möta den kommande utvecklingen på vägtrafikens område. Genom dessa arbeten skulle i viss utsträckning tillgodoses önskemålen att kunna trafikera vägarna året om utan trafikförbud vid exempelvis tjällossning, att kunna trafikera vägnätet med ett enhetligt, icke allt för knappt tillmätt hjultryck samt att kunna verkställa möten utan risk för dikeskörningar m. m. Jag vill erinra om att arbeten av här ifrågavarande slag tills för ett tiotal år sedan betraktades såsom vägunderhåll, för vilket statsbidrag i vanlig ordning erhöles.

På grund av arbetenas betydelse för en höjning av vårt vägväsendes allmänna standard vill jag icke resa invändning mot att det av styrelsen begärda beloppet anvisas för nästa budgetår.

Utskottet.

Under anslaget till Barmarksunderhållet ha beräknats medel för möjliggörande av sådana upprustningsåtgärder, som närmast ha karaktären av egentligt vägunderhåll och vilka äro betingade av den under krigsåren begränsade medelsanvisningen för underhållsändamål. I förevarande sammanhang fram-

lagt medelsäskande åter avser att möjliggöra avhjälpande av äldre bristfälligheter och syfta mera allmänt till att åstadkomma en såsom önskvärd ansedd höjning av vägnarnas standard i de fall då ombyggnadsföretag i egentlig mening icke kan ifrågakomma. Med hänsyn till att önskvärda ombyggnadsföretag icke torde kunna inom överskådlig tid bringas till utförande finner utskottet förslaget om utförande av här avsedda förbättringsarbeten ändamålsenligt, varför utskottet tillstyrker att medel för ifrågavarande arbeten anvisas. Såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit äro emellertid arbetena av den omfattningen, att deras utförande måste fördelas på ett flertal budgetår. Det årliga medelsbehovet sedan planeringsarbetet kommit igång har styrelsen uppskattat till omkring 20 miljoner kronor. För budgetåret 1946/47 har styrelsen äskat 8 miljoner kronor, vilket äskande departementschefen biträtt.

Utskottet har väl ansett en medelsanvisning i av Kungl. Maj:t föreslagen omfattning i och för sig önskvärd. Av vad utskottet under punkten 9:o) anfört framgår emellertid, att utskottet funnit vissa andra behov inom vägväsendet vara av den angelägna karaktär, att de böra tillgodoses före här avsedda förbättringsarbeten. Under hänvisning till berörda uttalande får utskottet förorda, att nu förevarande anslag upptages å riksstaten till ett med 1 miljon kronor nedsatt belopp, d. v. s. med 7 miljoner kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, till *Förstärkning och förbättring av vägar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

14:o) **Vägbeläggningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till Vägbeläggningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 4 800 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

För innevarande budgetår har under rubriken Vägbeläggningar anvisats ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har beräknat den totala kostnaden för utförande av beläggningar, som äro ekonomiskt fullt motiverade vid ingången av budgetåret 1946/47, till i runt tal 100 miljoner kronor. Genomförande av ett sådant beläggningsprogram borde enligt styrelsens mening icke skjutas på framtiden. Önskvärt vore om beläggningsarbeten för en kostnad av minst 15 miljoner kronor kunde utföras under budgetåret 1946/47 (arbetsåret 1947). Styrelsen hade emellertid ansett sig nödsakad att begränsa sitt anslagsäskande för nästa budgetår till 6 000 000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört i huvudsak följande.

På grund av den brist, som under krigsåren rått å material för utförande av vägbeläggningar, har denna verksamhet kunnat pågå endast i mycket begränsad omfattning. Det kan emellertid antagas, att ökade förutsättningar för att kunna utföra beläggningar skola föreligga under nästa budgetår.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskande för nästa budgetår avser ett belopp av 6 000 000 kronor och innebär således en fördubbling av anslaget i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår. Under hänsynstagande till å ena sidan de stora behoven av vägbeläggningar och å andra sidan nödvändigheten att begränsa de anslag, som skola avräknas mot automobilskattemedlen, förordar jag, att anslaget till vägbeläggningar anvisas med 4 800 000 kronor.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vägbeläggningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 4 800 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

15:o) **Bidrag till städer och samhällen för tillhandahållande av mark m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, s. 50) och under erinran, att samma belopp anvisats till ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till städer och samhällen för tillhandahållande av mark m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

16:o) **Bidrag till underhåll av vägar och gator.** Kungl. Maj:t har (punkt 19, s. 51) föreslagit riksdagen att till Bidrag till underhåll av vägar och gator för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 7 130 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Till bidrag till väg- och gatuunderhållet i de städer och stadslänkande samhällen, som själva äro väghållare, ha för budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats förslagsanslag å 6 400 000 kronor respektive 7 080 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har beräknat belastningen å förevarande anslag för budgetåret 1945/46 till 6 856 815 kronor.

Med hänsyn till beslutade och väntade inkorporeringar med därav föranledda utökningar av väg- och gatunäten i respektive städer och samhällen ävensom till den utökning av väg- och gatunätet, som föranledes av normal utbyggnad inom städernas och samhällenas områden, beräknar styrelsen en något större tilldelning av underhållsbidrag bliva nödvändig för budgetåret 1946/47 än för innevarande budgetår. Styrelsen har med ledning av tillgängliga uppgifter beräknat ökningen till 273 185 kronor samt hemställt om anslag för nästa budgetår med 7 130 000 kronor.

Departementschefen har tillstyrkt styrelsens hemställan.

Utskottet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens av departementschefen tillstyrkta beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

I sin berättelse för budgetåret 1944/45 ha överrevisorerna för väg- och

vattenbyggnadsväsendet framhållit, att revisorerna vid sina resor iakttagit, att städernas allmänna vägar och för biltrafiken viktiga gator på många håll befunde sig i ett sämre skick än de vägar som omhändertogs av den statliga vägorganisationen. Revisorerna ha med hänsyn till storleken av till underhållet av städernas ifrågakvarande trafikleder utgående statsbidrag ansett från statens sida en förbättring av standarden med fog kunna krävas. Utskottet vill understryka detta revisorernas uttalande. Utskottet finner i likhet med överrevisorerna angeläget, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ägnar frågan vederbörlig uppmärksamhet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till underhåll av vägar och gator* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 7 130 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

17:o) **Bidrag till byggande av vägar och gator.** Kungl. Maj:t har (punkt 20, s. 52 och 53) föreslagit riksdagen att till Bidrag till byggande av vägar och gator för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

För detta ändamål ha för budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats reservationsanslag av 2 000 000 kronor respektive 2 500 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om anslag med 8 500 000 kronor för nästa budgetår.

Departementschefen har med hänsyn till de små anslag som under de senaste åren anvisats för ifrågakvarande ändamål och förordade icke obetydliga öknningar av väganlagen i övrigt ansett en icke oväsentlig ökning av förevarande anslag böra ske. Departementschefen förordar, att anslaget uppföres med ett belopp av 8 000 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

18:o) **Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.** Kungl. Maj:t har, (punkt 21, s. 59—61) föreslagit riksdagen att till Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 3 215 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehåft *dels* två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *G. Sundelin* m. fl. (I: 33) och den andra inom andra kammaren av herr *A. Stjärne* m. fl. (II: 39), vari hemstälts, att riksdagen måtte till bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. anvisa ett reservationsanslag av 3 400 000 kronor,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *C. F. Carlström* m. fl. (I: 54) och den andra inom andra kammaren av herr *R. Sveningsson* m. fl. (II: 100), vari hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte besluta höja den allmänna bidragsprocenten vid byggande, iståndsättning samt underhåll av enskild väg till 75 % samt den särskilda bidragsprocenten vid betungande kostnader till 85 %, samt att riksdagen måtte till bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m. för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 3 680 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Gustaf Emil Andersson* m. fl. (I: 127) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Svensson* i Vä m. fl. (II: 306), vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag angående införande av statsbidrag till kommun, ekonomisk förening eller enskild person, som är villig att till självkostnadspris tillhandahålla vägmaskiner,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *A. Mannerskantz* m. fl. (I: 128) och den andra inom andra kammaren av herr *R. Sveningsson* m. fl. (II: 321), vari hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville giva väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i egenskap av central vägförvaltningsmyndighet sådana direktiv, att enskilda eller kommunala väghållningsskyldiga i respektive län till självkostnadspris på begäran i möjligaste mån måtte tillhandahållas dels erforderligt vägunderhållnings- och nybyggnadsmaterial, dels ock såsom lån behövliga vägmaskiner och redskap jämte skötare därtill.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionerna II: 39, II: 100, II: 306 och II: 321.

Till förevarande ändamål hava för budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats reservationsanslag av 2 180 000 kronor respektive 2 900 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår beräknat medelsbehovet till 3 700 000 kronor. Av nämnda belopp avser 2 300 000 kronor bidrag till vägar, för vilka underhållsbidrag första gången beviljats under år 1945 eller tidigare. För bidrag till nya vägföretag under år 1946 har beräknats ett belopp av 1 400 000 kronor, därav 830 000 kronor för iståndsättningsbidrag. I jämförelse med motsvarande belopp för innevarande budgetår innebär styrelsens beräkning av medel för nya företag en ökning med 185 000 kronor. Ökningen hänför sig i sin helhet till bidragen för iståndsättningsarbeten. Med hänsyn till beräknelig reservation å innevarande budgetårs anslag hade medelsäskandet begränsats till 3 400 000 kronor.

Departementschefen har ansett, att det för nästa budgetår för nya vägföretag avsedda beloppet bör begränsas till samma belopp som för ändamålet beräknats för innevarande budgetår eller 1 215 000 kronor, vilket innebär en minskning med 185 000 kronor i jämförelse med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag.

Departementschefen har i detta sammanhang (s. 58) uttalat sin anslutning till ett av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagt förslag om sådan änd-

ring av 2 § 2 mom. sista stycket kungörelsen angående statsbidrag till enskild väghållning, att i stycket angivet särskilt bidrag må kunna utgå även då fråga är om uppsättning eller iståndsättning av räcke utmed väg.

Departementschefen har vidare anfört, att den utredning, som verkställdes i anledning av 1944 års riksdags skrivelse nr 479 angående fråga om bibehållande av rätten till statsbidrag till enskilda vägar även inom områden, som läggas under stadsplan, syntes giva vid handen, att det icke kunde anses befogat att en väghållare, som beviljats statsbidrag för enskild väg, skulle gå miste om statsbidraget enbart av den anledningen, att det område, inom vilket vägen är belägen, lägges under stadsplan. Det kunde icke heller anses tillfredsställande, att annan väghållare inom stadsplanelagt område skall vara utesluten från möjligheten att erhålla statsbidrag. Departementschefen förordade därför vidtagande av de ändringar i bidragskungörelsen, som erfordrades för att bringa rättelse i här angivna otillfredsställande förhållanden.

Det av Kungl. Maj:t äskade anslaget till bidrag till underhåll av enskilda vägar, 3 215 000 kronor, avser till ett belopp av 2 300 000 kronor bidrag till vägar, för vilka underhållsbidrag första gången beviljats under år 1945 eller tidigare samt till återstående del, 1 215 000 kronor, på nya vägar belöpande underhålls- och iståndsättningsbidrag. I anslaget för innevarande budgetår ha medel för sistnämnda ändamål inräknats med lika stort belopp som enligt det för nästa budgetår framlagda förslaget.

I motionerna I: 33 och II: 39 samt I: 54 och II: 100 har hemställts, att anslaget för nästa budgetår måtte anvisas med 3 400 000 kronor respektive 3 680 000 kronor. Under hänvisning till vad utskottet under punkterna 6:o) och 9:o) anfört rörande begränsning av medelsanvisningen till vägunderhåll och vägbyggnader och då utskottet funnit departementschefens beräkning leda till en godtagbar avvägning av förevarande anslag inom den givna ramen, finner utskottet sig böra avstyrka de beträffande anslagsberäkningen motionsvis framförda yrkandena.

I sin skrivelse nr 479 hemställde 1944 års riksdag hos Kungl. Maj:t om utredning rörande bibehållande av rätten till statsbidrag även inom områden, som läggas under stadsplan. Utredningen, vilken numera avslutats, synes enligt vad departementschefen framhållit giva vid handen, att det icke kunde anses befogat, att en väghållare, som beviljats statsbidrag för enskild väg, skulle gå miste om statsbidraget enbart av den anledningen att det område, inom vilket vägen vore belägen, lades under stadsplan. Icke heller kunde det anses tillfredsställande, att annan väghållare inom stadsplanelagt område skulle vara utesluten från möjligheten att erhålla statsbidrag. Utskottet vill i anledning av vad sålunda framkommit tillstyrka att i enlighet med vad departementschefen förordat erforderliga ändringar vidtagas i kungörelsen angående statsbidrag till enskild väghållning för att bringa rättelse i angivna otillfredsställande förhållanden.

Departementschefen har vidare uttalat sig för en sådan ändring av 2 § 2 mom. sista stycket av bidragskungörelsen att i stycket angivet särskilt bidrag

Utskottet.

må kunna utgå även då fråga är om uppsättning eller iståndsättning av räcken. Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot vad sålunda föreslagits. Enligt utskottets mening bör emellertid statsbidrag enligt enahanda grunder kunna utgå jämväl till kostnader för anskaffning och uppsättning av erforderliga varningsmärken såsom vid järnvägs korsning eller vid enskild vägs anslutning till huvudled. Utskottet finner önskvärt att detta kommer till uttryck i författningen.

I motionerna I: 54 och II: 100 har framförts förslag om höjning av den allmänna bidragsprocenten vid byggande, iståndsättning och underhåll av enskild väg till 75 % samt den särskilda bidragsprocenten vid betungande kostnader till 85 %. Utskottet vill i anledning härav erinra om att den allmänna bidragsprocenten till underhåll av enskilda vägar år 1944 höjts från 50 till 60 %, att bidragsprocenten till iståndsättning år 1945 höjts från 50 till 60 % samt att den särskilda bidragsprocenten vid betungande väghållning höjts år 1944 från 60 till 70 % och år 1945 från 70 till 75 %. Även i fråga om byggnadsbidragen har en höjning ägt rum så sent som år 1945, nämligen från 50 till 60 %, varjämte Kungl. Maj:t erhållit möjlighet att för särskilda fall bevilja statsbidrag med högst 75 % av den beräknade kostnaden för företaget. Av årets statsverksproposition framgår dessutom, att Kungl. Maj:t uppdragit åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och skogsstyrelsen gemensamt att verkställa och till Kungl. Maj:t inkomma med utredning rörande möjligheten att under ekonomiskt rimliga former förbättra vägförbindelserna genom landets mera avlägsna skogsområden ävensom andra i samfärdselhänseende missgynnade bygder samt med förslag till de bestämmelser rörande bidrag till byggande av enskilda vägar och i övrigt som på grundval av utredningen funnes erforderliga. Under sådana förhållanden finner utskottet sig icke för närvarande böra tillstyrka en ändring i av motionärerna angiven riktning. Utskottet, som inhämtat, att stadgandena om 75 % statsbidrag hittills endast i ringa omfattning tillämpats, finner emellertid angeläget att frågan om behovet av och formerna för en ändring av statsbidragsgrunderna blir prövad i samband med nu pågående utredning.

Vad angår den i motionerna I: 127 och II: 306 förordade utredningen angående införande av statsbidrag till kommun, ekonomisk förening eller enskild person, som är villig att till självkostnadspris tillhandahålla vägmaskiner, får utskottet erinra om att enskilda väghållare hos vägförvaltningarna kunna till självkostnadspris förhyra vägmaskiner tillhörande förrådsfonden. Med hänsyn härtill och då det icke synes utskottet tillrädligt att införa en ny bidragsform, innan praktisk erfarenhet vunnits rörande den ifrågasatta verksamheten, finner utskottet sig böra avstyrka motionerna. Till frågan om grunderna för beräkningen av vägförvaltningarnas självkostnader återkommer utskottet i det följande.

Slutligen har i motionerna I: 128 och II: 321 hemställts, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen måtte erhålla sådana direktiv, att enskilda eller kommunala väghållningsskyldiga till självkostnadspris i möjligaste mån måtte tillhandahållas dels erforderligt vägunderhållnings- och nybyggnadsmateriel, dels

ock såsom lån behövlige vägmaskiner och redskap jämte skötare därtill. Av vad motionärerna anfört till stöd för sin hemställan framgår, att motionärerna åsyfta dels att vägförvaltningarna skola åläggas att lämna biträde till enskild eller kommunal väghållning, dels ock att taxorna för vägförvaltningarnas tjänster skola fastställas så låga som möjligt. Utskottet har inhämtat, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppmärksamhet är fästad vid vad 1945 års riksdag anfört beträffande möjlighet för enskilda väghållare att erhålla biträde i fråga om förhyrning av vägmaskiner och inköp av väglagningsämnen. Vid sådant förhållande finner utskottet — som förutsätter att lämpliga maskiner i erforderlig omfattning kunna tillhandahållas i nu angivet syfte och att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ägnar denna fråga fortsatt uppmärksamhet — att ett åläggande i enlighet med motionärernas förslag icke synes påkallat. Ett dylikt åläggande kan jämväl befaras få icke önskvärda verkningar på de statliga vägarbetenas rationella bedrivande. Vad angår de av vägförvaltningarna tillämpade taxorna synas emellertid skäl tala för att självkostnadsberäkningarna göras till föremål för en översyn i syfte att nedbringa pålägget för administration i vad detta hänför sig till de fasta administrationskostnaderna.

Under återopandande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

a) att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 33 och II: 39 samt I: 54 och II: 100, de båda sistnämnda i vad de avse anslagsberäkningen, till *Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 3 215 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 54 och II: 100, i vad de avse bidragsprocenten, samt motionerna I: 128 och II: 321, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet i angivna hänseenden anfört;

c) att motionerna I: 127 och II: 306 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

19:o) **Bidrag till byggande av enskilda vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 22, s. 61—65) föreslagit riksdagen att till Byggande av enskilda vägar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 3 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *C. F. Carlström* m. fl. (I: 54) och den andra inom andra kammaren av herr *R. Sveningsson* m. fl. (II: 100), vari hemstälts, bland annat, att riksdagen måtte till bidrag till byggande av enskilda vägar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 7 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen,

dels en inom andra kammaren av herr *K. E. Hansson* i Skediga väckt motion (II: 92), vari hemstälts, att riksdagen måtte till förevarande ändamål för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 000 kronor,

dels en inom andra kammaren av herrar *J. H. Johansson* i Norrfors och *L. E. Andersson* i Hedensbyn väckt motion (II: 115), vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära, att det utredningsuppdrag, som genom Kungl. Maj:ts beslut av den 11 maj 1945 givits åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt skogsstyrelsen, även måtte omfatta utredning av de vägfrågor, som berörts i motionen,

dels ock en inom andra kammaren av herr *P. J. Edberg* väckt motion (II: 140), vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära en snabb och allsidig utredning av frågan beträffande brobyggnader å enskilda vägar.

Till förevarande ändamål ha för budgetåren 1944/45 och 1945/46 anvisats reservationsanslag av 1 200 000 kronor respektive 2 500 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har beräknat ett belopp av 1 210 000 kronor behövt för fortsättnings- eller slutbidrag till företag, som i vanlig ordning beviljats bidrag första gången 1944 eller 1945, samt 50 000 kronor för täckande av byggnadsbidrag, som utlovats av förutvarande vägdistrikt och som ansetts böra övertagas av staten. För nya företag har beräknats ett belopp av 1 940 000 kronor, vilket något överstiger motsvarande belopp för innevarande budgetår.

Styrelsen har hemställt, att anslaget för nästa budgetår anvisas med 3 200 000 kronor.

Vidare hava väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och skogsstyrelsen — under erinran att styrelserna erhållit uppdrag att verkställa utredning omfattande *dels* möjligheten att under ekonomiskt rimliga former förbättra vägförbindelserna genom landets mera avlägsna skogsområden ävensom andra i samfärdselhänseende missgynnade bygder, *dels ock* samordning av bestämmelser och villkor samt handläggning av frågor rörande statsbidrag till enskilda vägar — hemställt, bland annat, om anvisande *dels* av 10 000 kronor för innevarande budgetår till påbörjande av utredningen försöksvis inom mindre område, *dels ock* för budgetåret 1946/47 av ett reservationsanslag på 100 000 kronor till påbörjande av utredningsarbetet för landet i övrigt.

Departementschefen har för egen del anfört i huvudsak följande.

Med anledning av det uppdrag, som lämnats väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt skogsstyrelsen att utreda vissa frågor rörande enskilda vägar, ha styrelserna underställt Kungl. Maj:ts prövning bland annat spörsmålet om upprättande av en fullständig behovsplan i vad avser dessa vägar. Av styrelsernas skrivelse i ämnet framgår, att arbetet härmed skulle, därest det därmed avsedda syftet skulle vinnas, bliva omfattande och tidskrävande samt medföra betydande kostnader. På grund av den korta tid som stått till förfogande är jag icke beredd att utan ytterligare överväganden taga ställning till frågan om igångsättande av behovsinventeringen. Jag anser emellertid, att medel för ändamålet böra stå till förfogande för att möjliggöra en dylik inventering, därest vid den slutliga prövningen av spörsmålet inventeringen anses böra komma till stånd. I förekommande fall torde från ifrågavarande anslag få tagas i anspråk för ändamålet ett belopp av högst 100 000 kronor.

På grund av de avsevärda behov av bidrag, som uppenbarligen föreligga, har departementschefen — under erinran om vad nyss anförts i fråga om

bestridande av kostnaderna under nästa budgetår för en behovsinventering — icke ifrågasatt någon minskning av det äskade beloppet.

Vid beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår har departementschefen anslutit sig till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, vilket innebär att utöver bundna bidragsbelopp skulle till nya företag anvisas 1 940 000 kronor. Departementschefen har vidare förutsatt, att från nästa års anslag skulle bestridas kostnaderna, högst 100 000 kronor, för en eventuell behovsinventering rörande enskilda vägar.

Utskottet.

I motionerna I: 54 och II: 100 samt II: 92 har hemställts, att förevarande anslag måtte för nästa budgetår anvisas med 7 200 000 kronor respektive 6 000 000 kronor. Ehuru utskottet är väl medvetet om det stora behovet av enskilda vägar, finner utskottet, under hänvisning till vad utskottet i det föregående anfört rörande begränsning av väganslagen för nästa budgetår, sig böra med avstyrkande av motionerna förorda väg- och vattenbyggnadsstyrelsens av departementschefen biträdda förslag. Utskottet vill i detta sammanhang uttala angelägenheten av att, sedan det visat sig huru automobilskattemedelsinkomsterna utveckla sig, frågan om en ytterligare höjning av förevarande anslag av Kungl. Maj:t tages under övervägande.

Utskottet tillstyrker att på sätt i motionen II: 115 hemställts frågan rörande ombyggnad av vissa enskilda utfartsvägar i Övre Norrland m. m. utredes i samband med den under föregående punkt omnämnda, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och skogsstyrelsen gemensamt bedrivna utredningen. Vid detta utredningsarbete synas även de i motionen II: 140 framförda synpunkterna böra göras till föremål för övervägande.

Utskottet får till slut erinra att utskottet under nästföregående punkt behandlat motionerna I: 54 och II: 100 i vad de avse frågan om bidragsprocentens storlek.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 54 och II: 100, i vad de avse anslagsberäkningen, samt motionen II: 92, till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 3 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

b) i anledning av motionerna II: 115 och 140, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet ovan anfört.

20:o) **Stensättning av vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 23, s. 65—67) föreslagit riksdagen att till Stensättning av vägar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr Karl H. Andersson m. fl. (I: 87) och den andra inom andra kammaren av herr

J. W. Mårtensson m. fl. (II: 152) har hemställt att för ändamålet måtte för nästa budgetår anvisas ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

Rörande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen I: 87.

För ettvarvt av budgetåren 1943/44—1945/46 ha till stensättning av vägar anvisats 1 000 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har erinrat om att styrelsen i sina riksdagspetita till 1945 års riksdag anförde, att det måste anses önskvärt att stenlagren nedskures till lämpliga proportioner inom rimlig tid och att å stentillverkningen nedlagda kostnader komme till nytta genom utförande av stensättningar på härför redan utbyggda vägsträckor. För att möjliggöra detta hade styrelsen därvid räknat med att under en tidsperiod av 4 å 5 år erfordrades ett årligt anslag av 3,5 å 4 miljoner kronor, förutsatt att tillverkning av gatsten framdeles komme att ske i ungefärligen den utsträckning som nu vore fallet och att gatsten även i fortsättningen bortskänktes i samma omfattning som hittills.

Ehuru styrelsen funne starka skäl tala för ett förverkligande av ett sådant program ansåge sig styrelsen emellertid, med hänsyn till vad som anförts under den allmänna uppläggnings av automobilskattemedlens storlek och disposition, böra föreslå ett till 1 000 000 kronor begränsat anslag för budgetåret 1946/47.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

På grund av de särskilda svårigheter, som äro förbundna med att till andra sysselsättningsområden överföra arbetskraften inom stenindustrin, är staten alltjämt nödsakad att i tämligen stor omfattning fortsätta med steninköp. Antalet med statliga gatstensbeställningar sysselsatta arbetare har under innevarande budgetår uppgått till och utgör alltjämt omkring 1 000 man. Under budgetåret beräknas komma att tillverkas omkring 340 000 m² smågatsten. Atgången på sådan sten kan antagas under budgetåret uppgå till 110 000 m² för statliga stensättningar och 250 000 m² för tillhandahållande av sten utan ersättning åt städer och köpingar m. fl. Lagerbehållningen den 1 juli 1946 beräknas uppgå till omkring 1 715 000 m².

Då åtskilliga vägsträckor äro utbyggda och färdigställda för stensättning samt det är angeläget, att de statliga stenlagren icke ökas, vill jag biträda väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att jämväl för nästa budgetår ett stensättningsanslag anvisas å 1 000 000 kronor.

Utskottet.

Gatstenstillverkning för statens räkning har under senaste tioårsperiod bedrivits i betydande omfattning. Medel för stensättning av vägar ha emellertid icke anvisats i samma takt. De statliga stenlagren äro därför tämligen stora; lagerbehållningen den 1 juli 1946 har beräknats till omkring 1 700 000 m² smågatsten.

Såsom motionärerna framhållit äro för närvarande vägar å landsbygden till en sammanlagd längd av över 200 km utbyggda och färdigställda för stensättning. Kostnaden för stensättning av denna väglängd har beräknats till 14,0 miljoner kronor.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om angelägenheten att utnyttja de statliga stenlagren för tillgodoseende av de mest trängande behoven av

bättre vägbanor. Ur denna synpunkt finner utskottet önskvärt, att medelsanvisningen under förevarande anslag höjes utöver det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet. Utskottet, som för sin del förordar, att anslaget för nästa budgetår i riksstaten uppföres med ett belopp av 1 800 000 kronor, hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 87 och II: 152, till *Stensättning av vägar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 1 800 000 kronor. att avräknas mot automobilskattemedlen.

21:o) **Byggande av broar.** Kungl. Maj:t har (punkt 24, s. 67—74) föreslagit riksdagen att till Byggande av broar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 12 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget har för budgetåren 1943/44—1945/46 anvisats med 3 000 000 kronor, 3 500 000 kronor respektive 4 000 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår äskat 12 000 000 kronor till byggande av broar.

Departementschefen har beträffande behovet av brobyggnader anfört följande.

De hittills framkomna resultaten av den inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen pågående undersökningen av vårt lands vägbroar har visat, att behovet av förstärkning eller ombyggnad av broarna är utomordentligt stort. Av undersökningen, som hittills omfattat omkring hälften av antalet broar med en spännvidd större än 3 m., framgår sålunda, att för minst 17 % av de undersökta broarna det enligt länskungörelserna tillåtna högsta hjultrycket borde på grund av broarnas beskaffenhet nedsättas omedelbart, att för ytterligare minst 11 % någon höjning av det tillåtna hjultrycket icke borde ifrågakomma samt att av de undersökta broarna 50 % måste förstärkas eller ombyggas för att det tillåtna hjultrycket generellt skall kunna höjas till 3 ton och 71 % för att en höjning skall kunna ske till 4 ton. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vidare beträffande Södermanlands, Kristianstads, Malmöhus och Skaraborgs län, inom vilka pansarregementen äro förlagda, efter samråd med chefen för försvarsstaben särskilt undersökt bärigheten hos de broar inom länen, som ansetts böra vara framkomliga för pansartrupp. Undersökningen har givit vid handen, att omedelbar förstärkning eller ombyggnad är erforderlig i fråga om ett stort antal broar.

Med stöd av de hittills framkomna undersökningsresultaten har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjort en hela landet avseende uppskattning av kostnaderna för de arbeten för förstärkning eller ombyggnad av broar, som erfordras för att dels i gällande kungörelser angivna största tillåtna hjultryck skola kunna bibehållas och dels framkomligheten för de militära fordonen skall kunna tillgodoses. Styrelsen har därvid kommit till ett belopp av omkring 100 miljoner kronor. För att kunna tillmötesgå de krav på ökade tillåtna största hjultryck för vägarna, som trafiken kan antagas efter hand komma att uppställa, erfordras därutöver förstärknings- och ombyggnadsarbeten av utomordentligt stor omfattning. Styrelsen har emellertid ännu icke kunnat beräkna storleken av dessa kostnader.

Mot bakgrunden av de resultat, som sålunda framkommit genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens broudersökningar, har departementschefen ansett

avsevärt ökade anslag till förbättring och ombyggnad av broarna böra ställas till styrelsens förfogande. Därest så icke skedde, syntes allvarliga risker för trafiksäkerheten uppkomma och omfattande inskränkningar i framkomligheten på de allmänna vägarna med därav följande konsekvenser i olika hänseenden icke kunna undgås. Det av styrelsen för nästa budgetår äskade beloppet, 12 miljoner kronor, vore betydande, men departementschefen har ansett sig på grund av de mycket stora behov, som inom en rimlig tid måste tillgodoses, böra ansluta sig till styrelsens förslag.

Utskottet.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att mycket betydande behov av förstärknings- eller ombyggnadsarbeten i fråga om landsvägsbroarna föreligger. Dyliga arbeten ha betecknats såsom nödvändiga för att i gällande kungörelser angivna största hjultryck skall kunna bibehållas. Med hänsyn härtill har utskottet icke funnit anledning till erinran mot att medel i av departementschefen förordad omfattning — innebärande en tredubbling av innevarande budgetårs anslag — anvisas för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Byggande av broar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 12 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

22:o) **Byggande av bro vid Bergnäset.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25, s. 74), vilket avser anvisande av fortsättningsanslag till den av 1945 års riksdag beslutade bron vid Bergnäset, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggande av bro vid Bergnäset* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

23:o) **Byggande av bro vid Hjulsta.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, s. 74 och 75) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggande av bro vid Hjulsta* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

24:o) **Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar.** Kungl. Maj:t har (punkt 27, s. 75—77) föreslagit riksdagen att till Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

Till förevarande ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 3 500 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om anvisande av 3 750 000 kronor till ifrågavarande ändamål för nästa budgetår. Styrelsens hemställan grundar sig på en av chefen för försvarsstaben gjord framställning i ämnet.

Departementschefen har för egen del anfört bland annat följande.

Den begränsning, som gjordes i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anslagsäskande för innevarande budgetår, måste anses ha inneburit, att under nämnda och närmast därpå följande budgetår medel skulle anvisas endast för vissa av de arbeten, som avsågos med äskandet, samt att dessa medel, beräknade till 4 800 000 kronor, skulle fördelas med 3 000 000 kronor på det förra och 1 800 000 kronor på det senare budgetåret. Anledning synes icke föreligga att nu, på sätt styrelsen föreslagit, i arbetsprogrammet innefatta något eller några av de arbeten, som sålunda tidigare uteslutits ur det samma.

Med hänsyn till att de i programmet ingående arbetena numera beräknas draga en kostnad av 5 000 000 kronor synes det belopp, som enligt nyssnämnda fördelningsplan skall anvisas för budgetåret 1946/47, böra höjas till 2 000 000 kronor.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna och icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar och broar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

25:o) **Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar.** Med tillstyrkan av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, s. 77 och 78) och under erinran att för innevarande budgetår för ändamålet anvisats 100 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

26:o) **Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29, s. 78—83) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 144 400 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

27:o) **Avsättning till statens automobilskattemedelsfond.** Beträffande ifrågavarande förslag (punkt 30, s. 84) avger utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed

anmäles.

28:o) **Bidrag till hamn- och farledsundersökningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31, s. 84 och 85) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats samma belopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till hamn- och farledsundersökningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 kronor.

29:o) **Bidrag till handelshamnar och farleder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 32, s. 85 och 86), som innebär i förhållande till innevarande budgetår oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

30:o) **Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder.** Kungl. Maj:t har (punkt 33, s. 86—88) föreslagit riksdagen att till Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Karl H. Andersson* m. fl. (I: 88) och den andra inom andra kammaren av herr *B. Utbult* m. fl. (II: 318) har, såvitt nu är i fråga, hemställts, att riksdagen må för budgetåret 1946/47 till förevarande ändamål anvisa ett reservationsanslag av 1 300 000 kronor samt till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar ett reservationsanslag av 4 500 000 kronor.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt förslag får utskottet hänvisa till motionen II: 318.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i avbidan på den särskilda proposition, som kunde bliva riksdagen förelagd, till förevarande ändamål samt till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar och farleder för budgetåret 1946/47 beräkna reservationsanslag av tillhoppa 6 000 000 kronor.

1944 års fiskehamnsutredning har tillstyrkt förslaget.

Departementschefen har — under framhållande att fiskehamnsutredningens blivande betänkande icke torde kunna framläggas å sådan tid, att detsamma efter vederbörlig remissbehandling kunde hinna läggas till grund för en proposition till 1946 års riksdag — ansett sig böra redan i statsverkspropositionen taga ståndpunkt till berörda anslagsfrågor. Utan att därigenom vilja föregripa prövningen av medelsbehovet för genomförande av en på längre sikt upplagd plan har departementschefen förordat, att de båda anslagen till utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder samt till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar bibehållas vid samma belopp som för innevarande budgetår, d. v. s. anvisas vardera med 500 000 kronor.

Utskottet.

Under hänvisning till pågående utredning genom 1944 års fiskehamnsutredning har departementschefen förordat, att anslagen till utvidgning och

förbättring av statens fiskehamnar och farleder samt till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar för nästa budgetår upptagas med oförändrade belopp.

Under krigsåren har medelsanvisningen till fiskehamnsbyggnader m. m. endast medgivit utförande i begränsad omfattning av underhålls- och förbättringsarbeten vid redan befintliga hamnar samt av sådana smärre nybyggnadsföretag, vilka inom kort tid kunnat komma till avsedd nytta. Ett återhållet behov av byggnadsåtgärder torde med hänsyn härtill föreligga. Utskottet delar emellertid departementschefens uppfattning, att statsverket i avvaktn å resultatet av 1944 års fiskehamnsutredning icke bör binda sig för mera betydande investeringar till nya ändamål på ifrågavarande område. Däremot synes det utskottet icke möta betänkligheter att så utmäta medelsanvisningen för nästa budgetår, att redan påbörjade arbeten skola kunna under budgetåret fortsättas. Av de i ämnet väckta motionerna framgår, att för slutförande av dylika arbeten erfordras beträffande de statliga fiskehamnarna inemot 1,0 miljon kronor och i fråga om de statsunderstödda fiskehamnarna omkring 0,2 miljon kronor. Utskottet finner sig i anslutning till de motionsvis framställda yrkandena böra förorda, att för möjliggörande av fortsatta arbeten på de statliga fiskehamnarna nu förevarande anslag höjes med 0,5 miljon kronor till 1,0 miljon kronor. Däremot är utskottet icke berett att tillstyrka bifall till det beträffande anslaget till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar motionsvis framställda yrkandet.

Under återopande av det anförda får utskottet under förevarande punkt hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 88 och II: 318, i vad motionerna avse förevarande anslag, till *Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

31:o) **Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34, s. 88 och 89) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 110 000 kronor.

32:o) **Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 30 anført får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 35, s. 89), hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 88 och II: 318, i vad de avse förevarande anslag, till *Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

33:o) **Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder.** Kungl. Maj:t har (punkt 36, s. 89 och 90) hemställt, att riksdagen må till Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *G. Lodenius* m. fl. (I: 55) och den andra inom andra kammaren av herr *A. Jonsson* i Skedsbygd (II: 89),

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Karl H. Andersson* m. fl. (I: 88) och den andra inom andra kammaren av herr *B. Utbult* m. fl. (II: 318),

i vilka motioner, såvitt nu är i fråga, hemställts att riksdagen måtte till förevarande ändamål för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionerna II: 89 och II: 318.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för nästa budgetår äskat anslag till förevarande ändamål med 500 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

För byggande och underhåll av hamnar, bryggor och farleder, vilka äro avsedda att tjäna den mindre sjöfartens och motorbåtstrafikens intressen, föreligger sedan flera år tillbaka ett avsevärt medelsbehov. På grund av de under krigsåren rådande restriktionerna beträffande tilldelningen av flytande bränslen och den därav orsakade minskningen i bensinskatteuppbörden har någon egentlig medelsanvisning för bidrag till sådana arbeten icke förekommit efter budgetåret 1940/41. Då en ökning av bensinskatteuppbörden från den mindre sjöfarten kan beräknas inträda under nästa budgetår, torde anslag till förevarande ändamål ånyo böra uppföras å riksstaten. Beloppet synes böra bestämmas till 300 000 kronor.

Utskottet.

I avvaktan å närmare erfarenhet rörande storleken av automobilskattemedlen efter en återgång till mera normala förhållanden anser sig utskottet böra förorda en medelsanvisning under förevarande anslag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 55 och II: 89 samt I: 88 och II: 318, sistnämnda motioner i vad de avse förevarande anslag, till *Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

34:o) **Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp.** Kungl. Maj:t har (punkt 37, s. 90—97) föreslagit riksdagen att till Bidrag till an-

läggningar för vattenförsörjning och avlopp för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *C. P. V. Gränebo* m. fl. (I: 129) och den andra inom andra kammaren av herr *O. Werner* m. fl. (II: 151),

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *J. F. Grym* m. fl. (I: 203) och den andra inom andra kammaren av herr *M. Nilsson* i Varuträsk m. fl. (II: 320),

dels ock en inom andra kammaren av herr *E. Severin* i Gävle m. fl. väckt motion (II: 94),

i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1946/47 till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kronor.

I motionerna I: 129 och II: 151 har dessutom hemställts, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära sådan ändring i Kungl. Maj:ts kungörelse den 17 november 1944 angående statsbidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp, att företag, omfattande fem till tjugo bostadsfastigheter, skola handhavas av egnahemsnämnderna, samt att därvid övriga i motionen framförda synpunkter beaktas.

I fråga om de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna I: 203, II: 94 och II: 151.

För innevarande budgetår ha under förevarande anslag anvisats 1 000 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om anslag för nästa budgetår med 5 000 000 kronor till ifrågavarande ändamål.

Styrelsen har därvid inledningsvis meddelat, att styrelsen med stöd av givna bemyndiganden för ifrågavarande verksamhet inom styrelsen organiserat en särskild fristående avdelning, benämnd »avdelningen för vattenförsörjning och avlopp». För närvarande utgjordes personalen, inberäknat skrivbiträden och expeditionsvakt, av inalles 21 befattningshavare. För distriktsorganisationen hade anställts 10 distriktsingenjörer. Av de sammanlagda personalkostnaderna inom styrelsen, 310 000 kronor, belöpte i runt tal 170 000 kronor på personal för arbetsuppgifter, som funnits redan före ikraftträdandet den 1 december 1944 av den förutnämnda kungörelsen. Kostnaderna för distriktsingenjörernas verksamhet uppginge för innevarande budgetår uppskattningsvis till 250 000 kronor, inberäknat viss personalökning, varom styrelsen avsåg att inom kort göra vederbörlig framställning. Personalkostnaderna, sammanlagt i runt tal 550 000 kronor, borde ställas i relation till att styrelsen skulle förbereda och vid behov kunna i på styrelsen ankommande delar handhava en verksamhet motsvarande en anläggningskostnad av icke mindre än omkring 45 miljoner kronor per år.

Styrelsen uttalar vidare att den hittills vunna erfarenheten beträffande här

ifrågavarande verksamhet vore alltför knapp för att styrelsen i detta sammanhang skulle kunna framlägga några förslag avseende ändring, utvidgning eller omorganisation av verksamhetens planläggning och bedrivande.

Beträffande medelsbehovet för budgetåret 1946/47 för här ifrågavarande ändamål har styrelsen anfört bland annat följande.

För den bebyggelse, för vilken statsbidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp skulle utgå av under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning stående medel, föreligger icke någon beräkning, men anläggningskostnaderna kunna uppskattas till i genomsnitt minst 500 kronor per person, motsvarande en total kostnad av minst 1 000 000 000 kronor. Sannolikt torde kostnaderna ligga mellan nämnda belopp och 1 500 000 000 kronor. Utgår man från dessa belopp och förutsätter, att här avsedd bebyggelse i sin helhet skulle förses med anläggningar för vattenförsörjning och avlopp inom en tidrymd av förslagsvis 30 år, skulle detta innebära en anläggningsverksamhet motsvarande genomsnittliga årliga kostnader av storleksordningen 30 000 000 à 50 000 000 kronor. Därest de ekonomiska betingelserna härför bliva gynnsamma, synes det icke osannolikt, att ifrågavarande anläggningsarbeten inom få år komma att uppnå nu angiven omfattning.

Styrelsen har vidare anfört, att den takt, i vilken här avsedda, mycket stora investeringsbehov borde tillgodoses, givetvis måste i betydande utsträckning avpassas efter konjunkturförhållandena och speciellt efter behovet av att under vikande konjunkturer kunna sysselsätta från andra områden friställd arbetskraft. Med hänsyn till den ur sanitär och social synpunkt höga angelägenhetsgraden hos ett stort antal anläggningar syntes emellertid anläggningsverksamheten under de närmaste åren även vid god sysselsättning på arbetsmarknaden böra bliva av betydande omfattning. På grundval av vad anförts ansåge sig styrelsen för budgetåret 1946/47 böra räkna med ett minimibehov av anslag till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp ej understigande 5 000 000 kronor, motsvarande anläggningskostnader av 10 à 15 000 000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört i huvudsak följande.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att betydande behov av anläggningar för vattenförsörjning och avlopp föreligga. I många samhällen äro förhållandena på detta område sådana, att det måste anses angeläget, att förefintliga brister avhjälpas inom en nära framtid. På grund härav måste det anses önskvärt, att anläggningsverksamheten i vad avser vattenförsörjning och avlopp ökas och att, i den mån statens ekonomiska medverkan härtill är erforderlig, statsbidragsmedel i större omfattning än hittills ställas till förfogande. Med hänsyn till nödvändigheten av att begränsa statsutgifterna, och då anläggningar av här avsedd art förutsätts komma till stånd i betydande omfattning, därest behov framdeles uppkommer att sysselsätta friställd arbetskraft genom allmänna arbeten, finner jag mig emellertid böra stanna vid att föreslå en medelsanvisning av 2 000 000 kronor till förevarande anläggningsverksamhet.

Utskottet.

Såsom departementschefen framhållit föreligger ett mycket stort behov av att genomföra företag avseende vatten- och avloppsanläggningar. För den bebyggelse, för vilken statsbidrag till anläggningsarbeten av angivet slag enligt gällande kungörelse i ämnet kan utgå av under väg- och vattenbyggnads-

styrelsens förvaltning stående medel, ha anläggningskostnaderna uppskattats till minst 1,0 miljard kronor. Mot bakgrunden härav ter sig den av departementschefen förordade medelsanvisningen under förevarande anslag onekligen mycket blygsam. Av styrelsens uttalanden framgår, att de anläggningskostnader, vartill statsbidrag under ett och samma budgetår kan med ledning av hittillsvarande verksamhet på området förväntas komma att sökas, beräknas uppgå till belopp ej understigande 20,0 miljoner kronor. Departementschefen har framhållit som önskvärt, att anläggningsverksamheten i vad avser vattenförsörjning och avlopp ökas och att, i den mån statens ekonomiska medverkan härtill är erforderlig, statsbidragsmedel i större omfattning än hittills ställas till förfogande. Utskottet delar denna uppfattning. Enligt utskottets mening föreligger skäl att, såsom i de i ämnet väckta motionerna hemställts, höja nu ifrågakvarande anslag, för innevarande budgetår uppfört med 1,0 miljon kronor, i större utsträckning än Kungl. Maj:t föreslagit. Utskottet finner sig för sin del böra förorda, att anslaget för nästa budgetår upptages med ett till 4,0 miljoner ökat belopp.

I motionerna I:129 och II:151 har påtalats, att handläggningen enligt gällande kungörelse av bidragsärenden är i och för sig mer än vanligt omständlig. Härjämte har förordats, att handläggningen av företag, omfattande 5 till 20 bostadsfastigheter, skola överflyttas från länsstyrelserna till egna hemsnämnderna.

Utskottet får erinra om att frågan om ansökningsförfarandet var föremål för behandling vid 1945 års riksdag (statsutskottets utlåtande nr 6, punkt 38). Utskottet fann då anledning för sin del uttala, att handläggningen av hit hörande ärenden onekligen vore förenad med mer än vanligt omständlig omgång, men att utskottet likväl ansåge sig böra förorda att gällande bestämmelser så länge ifrågakvarande bidragsverksamhet befunde sig på försöksstadiet bibehölles oförändrade. Utskottet förutsatte emellertid, att vid kommande överväganden rörande bidragssystemets mera definitiva utformning tillbörligt beaktande skulle ägnas kravet på större inflytande från egna hemsnämndernas sida vid avgörande av bidragsfrågor.

Enligt vad utskottet erfarit har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter samråd med egna hemsstyrelsen och statens arbetsmarknadskommission nyligen underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till vissa ändringar i statsbidragskungörelsen ävensom hemställt, att Kungl. Maj:t måtte genom särskilda sakkunniga utreda frågan om anläggnings- och bidragsverksamhetens fortsatta bedrivande och därmed sammanhängande spörsmål. De av motionärerna berörda frågorna torde således komma att bliva föremål för övervägande av Kungl. Maj:t. Vid sådant förhållande synas de motionsvis framställda yrkandena i denna del icke böra föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

- a) att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I:129 och II:151, I:203 och II:320 samt II:94, motionerna I:129 och II:151 i vad de avse anslagsberäkningen,

till *Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kronor;

b) att motionerna I:129 och II:151 i vad de icke behandlats under a) ovan icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Vägtrafikväsendet.

35:o) **Besiktning av motorfordon.** Kungl. Maj:t har (punkt 38, s. 98) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bli riksdagen förelagd, till Besiktning av motorfordon för budgetåret 1946/47 beräkna ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

I propositionen 104 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 22 februari 1946, föreslagit riksdagen att till Besiktning av motorfordon för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår anvisat med 777 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har uppskattningsvis angivit uppbörderna av förrättningsavgifter för nästa budgetår till 2 500 000 kronor.

Med utgångspunkt från detta inkomstbelopp har styrelsen beräknat utgifterna för besiktningsväsendet för budgetåret 1946/47 till 1 100 000 kronor enligt följande uppställning.

	Kronor.
Besiktningsmännens behållna andelar av under året redovisade avgifter	900 000
Ersättning till besiktningsmän, som innehava egen automobil	55 000
Arvoden till länsbesiktningsmän	17 300
Arvoden till tillfälliga biträden åt besiktningsmän	100 000
Arvoden och reseersättningar för särskilda uppdrag	27 700
	Summa kronor 1 100 000.

Departementschefen har tillstyrkt att förevarande anslag beräknas på sätt styrelsen föreslagit.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Besiktning av motorfordon* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

36:o) **Registrering av motorfordon.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39, s. 98) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Registrering av motorfordon* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kronor.

37:o) **Bidrag till vissa kommunikationsändamål.** Kungl. Maj:t har (punkt 40, s. 98—101) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

För innevarande budgetår har anslaget anvisats med 100 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för budgetåret 1946/47 äskat ett anslag av 100 000 kronor.

Styrelsen har därvid ifrågasatt, huruvida icke från detta anslag bidrag i vissa fall skulle kunna utgå till sådana enskilda vägförbindelser, vilka vore av väsentlig betydelse för befolkningen i en trakt men vilka icke utan bidrag kunde åstadkommas eller uppehållas och icke uppfyllde nu gällande fordringar för erhållande av bidrag från anslagen till bidrag till enskild väghållning. Som exempel härpå nämner styrelsen vägförbindelser över näs mellan sjöar, där båttrafik uppehålls med bidrag från detta anslag, vintervägar till enstaka gårdar, som sommartid hava statsunderstödd båtledstrafik, samt broförbindelser å vägar, som användas under förfallstider.

1945 års skärgårdsutredning har hemställt, att anslaget för nästa budgetår måtte förstärkas med minst 50 000 kronor för att möjliggöra uppehållandet av båtförbindelser i de sämst ställda skärgårdsområdena.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har tillstyrkt bifall till skärgårdsutredningens framställning och därvid framhållit, att med medel från nu ifrågavarande anslag ofta betydelsefulla förbättringar kunde erhållas med relativt blygsamma belopp.

Departementschefen har förklarat sig icke ha något att erinra mot att anslagsändamålet från och med nästa budgetår, i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, utvidgas till att avse även vissa enskilda vägförbindelser.

Vidkommande skärgårdsutredningens framställning har departementschefen anfört följande.

Frågan om en förbättring av skärgårdarnas kommunikationer har redan tidigare i olika sammanhang varit föremål för överväganden. Under krigsåren har i vissa fall en temporär förbättring inträtt för sådana öar, å vilka kronan av militära skäl eller eljest haft anledning att bedriva trafik. I och med beredskapens upphörande har emellertid sådan trafik i det övervägande antalet fall upphört, och en försämring av förbindelserna har därmed inträtt. I och med drivmedelsrestriktionernas hävande kan det visserligen förväntas, att skärgårdsbefolkningen kommer att försöka upprätta nya reguljära båtförbindelser mellan skärgårdsöarna och fastlandet. En förutsättning härför torde dock i många fall vara, att bidrag från det allmänna kan erhållas, åtminstone under en övergångsperiod. Enligt min mening bör därvid även staten lämna sin medverkan. För att bereda möjligheter härtill synes en ökning av anslagsbeloppet vara påkallad. Jag har icke något att erinra mot att anslagsökningen bestämmas till det av skärgårdsutredningen föreslagna beloppet, 50 000 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot beräkningen av ifrågavarande anslag för nästa budgetår eller mot vad departementschefen förordat i fråga om anslagets användning.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kronor.

38:o) **Statens biltrafiknämnd: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 41, s. 101—107) framlagt förslag till avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47, samt hemställt om anvisande under nämndens avlöningsanslag av 74 700 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Statens biltrafiknämnd har hemställt om en förnyad prövning av arvodena till nämndens ordförande, ledamöter och suppleanter, om förbättring av löneställningen för vissa befattningshavare vid nämndens kansli och om viss ökning av kanslipersonalen bland annat för att möjliggöra en överflyttning till biltrafiknämnden av den verksamhet rörande fastställande av taxor för olika slag av trafik, vilken för närvarande bedreves av priskontrollnämndens transportsektion.

Departementschefen, som ansett det böra få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga den reglering av arvodena, som kan befinnas skälig, har tillstyrkt att nämndens kanslibitråde uppflyttas till kontorist och att i anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal inräknas 8 900 kronor för nyanställning av personal m. m. Vidare har departementschefen förutsatt att sistnämnda post skall få överskridas med erforderligt belopp för att vid den tidpunkt då priskontrollnämndens transportsektion kan komma att upphöra med sin verksamhet, utöka kanslipersonalen med en tills vidare arvodesanställd tjänsteman i förste byråsekreterares tjänsteställning samt erforderlig skrivpersonal.

Departementschefen har vidare — i anslutning till vissa av en inom departementet tillkallad utredningsman avgivna förslag i anledning av utredning rörande tillstånd för juridiska personer att utöva yrkesmässig automobiltrafik — uttalat bland annat följande.

Jag vill förorda, att sådan ändring vidtages i nämndens instruktion, att möjlighet öppnas för nämnden att undantaga ärenden eller vissa slag av ärenden från handläggning och avgörande av nämnden in pleno. Därvid torde allenast mera betydelsefulla ärenden böra avgöras av nämnden in pleno, medan andra ärenden kunna hänskjutas till avgörande i annan ordning.

För att om möjligt ytterligare begränsa nämndens arbetsbörda synes sådan ändring böra vidtagas i 14 § förordningen angående yrkesmässig automobiltrafik att i fråga om trafik, vartill biltrafiknämnden medgivit tillstånd, nämnden må uppdraga åt länsstyrelse att fastställa turlista. Anmälan som avses i 23 § 2 mom. nämnda förordning bör i så fall göras på sätt och i den omfattning som föreskrives av den myndighet, vilken fastställt turlistan. Därest riksdagen icke finner anledning till annat uttalande i anledning av nämnda förslag, torde Kungl. Maj:t böra vidtaga författningsändringar i enlighet därmed.

Utskottet.

Vad departementschefen anfört rörande vidtagande av ändringar i nämndens instruktion och i förordningen angående yrkesmässig biltrafik har icke givit utskottet anledning till erinran. Icke heller har utskottet något att erinra mot departementschefens förslag med avseende å biltrafiknämndens personalfrågor. Med tillstyrkande alltså av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens biltrafiknämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	29 800
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	39 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 300
	Summa kronor 74 700;

b) till *Statens biltrafiknämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 74 700 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

39:o) **Statens biltrafiknämnd: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, s. 107 och 108) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens biltrafiknämnd*: *Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 19 500 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

40:o) **Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.** Under erinran att Kungl. Maj:t i anledning av 1945 års riksdags därom gjorda hemställan föranstaltat om utredning rörande möjligheterna att genom lämplig upplysningsverksamhet m. m. höja den allmänna trafiksäkerheten och åstadkomma en bättre trafikultur, får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43, s. 108—111), vilket innebär oförändrad anslagstilldelning, hemställa,

att riksdagen må till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av 80 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

41:o) **Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Verksamheten i allmänhet: Avlöningar, Undervisning, Undersökningar inom hydrologiska byrån, Observatörer, Telegramkostnader m. m., Underhåll av stationer m. m. samt Övriga omkostnader.** Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: **Särskilda undersökningar, Geofysiska undersökningar i Riksgränsen, Väderlekstjänst för luftfarten samt Aerologiska stationer.** Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: **Bidrag till seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko.** Beträffande ifrågavarande anslag (punkterna 44—54, s. 112—135) kommer utskottet senare under riksdagen att avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Byggnadsväsendet.

42:o) **Byggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 55, s. 136—148) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad personalförteckning och avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, avlöningsstaten att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47, dels ock till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 912 800 kronor.

Å gällande riksstat är förevarande anslag uppfört med 873 700 kronor.

Byggnadsstyrelsen har framhållit, att styrelsens arbetskvantitet även under 1944 fortsatt att öka och att någon minskning i densamma icke vore att emotse. Vidare har framhållits, att på grund av den i allmänna marknaden rådande betydande efterfrågan på tekniskt utbildad kvalificerad personal det i många fall vore förenat med avsevärda svårigheter att till ledigförklarade befattningar förvärva kvalificerade innehavare. Styrelsen har därför ansett sig nödsakad föreslå en uppflyttning till högre lönegrad av vissa befattningar samt en viss förstärkning av personalen. Härutinnan får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet (s. 137—142).

Allmänna lönenämnden har avgivit utlåtande i ärendet.

Departementschefen har tillstyrkt följande förändringar med avseende å personalförteckningen.

Å utredningsbyrån inrättas en ny byrådirektörstjänst i lönegraden A 28. Förste byråsekreterarbefattningen å administrativa byrån i lönegraden Eo 24 överföres på ordinarie stat. Å stadsplanebyrån föreslås dels tjänsten såsom byråsekreterare i lönegraden A 21 uppflyttad till förste byråsekreterare i lönegraden A 24, dels ock nyinrättande av en intendenttjänst i lönegraden Eo 26. Vidare förordas, att å stadsplanebyrån eller kulturhistoriska byrån inrättas en ny tjänst som byråarkitekt i lönegraden Eo 24. De extra ordinarie tjänstemännen i högre lönegrad än den 20:e å byggnadsbyrån, vilka avlönas av byggnadsmedel, föreslås slutligen utökade med en byråingenjör i lönegraden Eo 21.

I anledning av vad sålunda föreslagits beträffande delstaten för byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet har anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppräknats med 19 900 kronor. Posten arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, har upptagits med oförändrat belopp, 1 200 kronor. Posten till avlöningar till icke-ordinarie personal har föreslagits skola höjas med 13 400 kronor, vilken ökning föränletts, förutom av förenämnda personalförstärkning, av nyinrättandet av en kanslibiträdestjänst i lönegraden Eo 7 å intendentsbyrån ävensom av löneklassuppflyttningar. Posten till rörligt tillägg har föreslagits skola höjas med 5 300 kronor. Delstaten för byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet skulle sålunda förete en ökning av sammanlagt 38 600 kronor. — Slutsummorna i delstaterna för statens bränslekontrollerande verksamhet och byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal föreslås uppräknade med respektive 300 och 200 kronor i anledning av löneklassuppflyttningar.

Med hänsyn till byggnadsstyrelsens alltjämt ökade arbetsuppgifter har utskottet icke funnit anledning till erinran mot den av departementschefen förordade personalförstärkningen. Önskvärdheten att för styrelsens del erhålla väl kvalificerad personal motiverar vidare enligt utskottets mening föreslagen förbättrad löneställning i vissa befattningar. Då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) fastställa följande personalförteckning för byggnadsstyrelsen:

Personalförteckning.

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	Lönegrad
1 generaldirektör		C 12
1 byggnadschef		C 8
4 byggnadsråd		A 30
1 byråchef		A 30
4 byrådirektörer		A 28
5 intendent		A 26
1 byråingenjör		A 24
3 förste byråsekreterare		A 24
1 kamrerare		A 24
1 assistent		A 22
4 assistenter		A 21
5 byggnadskontrollanter		A 21
1 byråsekreterare		A 21
1 bokhållare		A 17
1 kansliskrivare		A 11
1 kontorist		A 9
1 förste expeditionsvakt		A 7
4 kanslibiträden		A 7
3 expeditionsvakter		A 5
10 kontorsbiträden		A 4
2 skrivbiträden		A 2
Tjänsteman å övergångsstat.		
1 kansliskrivare		A 11
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.		
1 intendent		Eo 26
3 byråarkitekter		Eo 24
1 byråingenjör		Eo 24
6 biträdande arkitekter		Eo 21
1 byggnadskontrollant		Eo 21
1 byråsekreterare		Eo 21

Anm. Den å ordinarie stat upptagna kontoristtjänsten skall hållas obeskatt, så länge den å övergångsstat uppförda kansliskrivaren kvarstår i tjänst.

Befattning	Lönegrad
Statens bränslekontrollerande verksamhet.	
Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.	
1 byråchef	Eo 30
1 inspektör	Eo 26
1 byråingenjör	Eo 21

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

Tjänstemän å ordinarie stat.

2 maskinister av 1:a klass.....	A 10
4 värmeledningsskötare, tillika reparatörer, av 1:a klass	A 8

**Av byggnadsmedel avlönad personal å byggnadsstyrelsens
byggnadsbyrå.**

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad
än 20.

5 förste byråingenjörer	Eo 27
8 byråingenjörer (byråarkitekter).....	Eo 24
1 kostnadsberäknare	Eo 24
1 ledningskontrollant	Eo 24
7 byråingenjörer	Eo 21
1 kostnadsberäknare	Eo 21
1 revisor och bokhållare	Eo 21;

b) godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	412 300
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	254 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	98 000
	Säger kronor 766 000

Statens bränslekontrollerande verksamhet.

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	72 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	10 800
	Säger kronor 82 800

Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	25 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	30 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	8 300
	Säger kronor 64 000

Summa kronor 912 800;

c) till *Byggnadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 912 800 kronor.

43:o) **Byggnadsstyrelsen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 56, s. 148 och 149) föreslagit riksdagen att till Byggnadsstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 119 900 kronor.

Å gällande riksstat är förevarande anslag uppfört med 114 700 kronor.

Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1944/45 å de under byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet upptagna posterna till reseersättningar samt till övriga expenser föreslås nämnda poster uppräknade med respektive 2 000 kronor och 3 200 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Byggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 119 900 kronor.

44:o) **Länsarkitektorganisationen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 57, s. 150—159) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning och avlöningsstat för länsarkitektorganisationen, avlöningsstaten att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47, dels ock till Länsarkitektorganisationen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 138 500 kronor.

Å gällande riksstat är förevarande anslag uppfört med 964 000 kronor.

Från och med ingången av budgetåret 1945/46 utgör antalet länsarkitekter 24 och antalet biträdande länsarkitekter 10, varjämte vid organisationen finnas 26 assistenter. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945 omfattar varje län ett länsarkitektdistrikt med en länsarkitekt i varje residensstad. Av de tio biträdande länsarkitekterna äro två placerade i Stockholm samt en i envar av residensstäderna Kristianstad, Malmö, Göteborg, Örebro, Falun, Härnösand, Umeå och Luleå. De 26 assistenterna äro jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 22 juni 1944 placerade två i Stockholm, två i Härnösand och en i envar av de övriga residensstäderna.

I fråga om personalförteckningen föreslår Kungl. Maj:t, att tio nya biträdande länsarkitektstjänster i lönegrad Eo 24 inrättas, nämligen vid länsarkitektkontoren i Nyköping, Linköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Vänersborg, Mariestad, Karlstad, Gävle och Östersund.

Vad avlöningsstaten beträffar föreslås ingen ändring i avseende å posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän. — Posten till avlöningar till icke-ordinarie personal har uppräknats med 69 200 kronor för beredande av avlöning åt de tio nya biträdande länsarkitekterna. — Posten till avlöningar till tillfälliga biträden, från vilken post medel ställas till förfogande i huvudsak endast i den mån motsvarande inkomster härigenom kunna förväntas tillföras statsverket, föreslås höjd med 100 000 kronor. Ökningen är föranledd av önskvärldheten av att kunna bereda länsarkitektkontoren möjlighet att i nöjaktig omfattning anställa och under längre tid bibehålla kompetent arbetskraft för utförande av kontoren lämnade uppdrag. — Posten till rörligt tillägg har slutligen uppräknats med 5 300 kronor.

Utskottet. • Kungl. Maj:ts förslag innebär utökning av länsarkitektorganisationen med tio nya biträdande länsarkitektstjänster i lönegrad Eo 24. Då behovet av de nya tjänsterna får anses styrkt har utskottet icke funnit något vara att erinra mot att tjänsterna uppföras å personalförteckningen. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag jämväl i övrigt hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande personalförteckning för länsarkitektorganisationen:

Personalförteckning.		
Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	Lönegrad
24 länsarkitekter		C 5

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

20 biträdande länsarkitekter	Eo 24
26 assistenter.....	Eo 21;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsarkitektorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	291 600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	446 200
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	300 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	100 700
Summa kronor	1 138 500;

c) till *Länsarkitektorganisationen*: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 1 138 500 kronor.

45:o) **Länsarkitektorganisationen: Omkostnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 58, s. 159 och 160), vilket innebär en anslagsökning med 26 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsarkitektorganisationen*: *Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 136 000 kronor.

46:o) **Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59, s. 161) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

Tekniska institut.

47:o) **Statens väginstitut.** Kungl. Maj:t har (punkt 60, s. 162—171) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning och stat för statens väginstitut, staten att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47, dels ock till Statens väginstitut för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 300 800 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Å gällande riksstat är förevarande anslag uppfört med 288 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär i fråga om personalförteckningen följande. Befattningen som överingenjör och chef för väginstitutet uppflyttas från lönegraden C 6 till lönegraden C 8. De tre avdelningscheferna, vilka för närvarande äro placerade i lönegraden Eo 28, överföras å ordinarie stat med placering i 29:e lönegraden. Befattningen såsom laborator å geologiska avdelningen uppflyttas från lönegraden A 24 till lönegraden A 26, i samband varmed tjänstens benämning ändras till väggeolog.

Härjämte föreslås, att tjänsten såsom laboratorieassistent på geologiska avdelningen i lönegraden Eo 14 ombildas till en ingenjörstjänst i lönegraden Eo 17.

I anledning av berörda personaländringar har, beträffande avlöningsstaten, anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän uppräknats med 37 800 kronor. Posten till avlöningar till icke-ordinarie personal minskas med i runt tal 35 000 kronor. Anslagsposten till avlöningar till tillfälliga biträden föreslås ökad med 5 000 kronor. Posten till rörligt tillägg har beräknats till oförändrat belopp, 22 900 kronor.

Vad angår omkostnadsstaten föreslås, förutom vissa ändringar i uppställningen, ökning av dels posten till expenser med 4 000 kronor, avseende delposten bränsle, lyse och vatten, dels ock posten till övriga utgifter med 1 000 kronor, hänförande sig till delposten bibliotek.

De i staten ingående uppbördsposterna hava i Kungl. Maj:ts förslag upptagits med oförändrade belopp.

Personalorganisationen vid statens väginstitut var föremål för prövning vid 1945 års riksdag. Det då framlagda förslaget syftade till att giva institutet en fastare inre organisation. Förslaget kunde emellertid av olika skäl icke avse en mera slutgiltig lösning av organisationsfrågorna. Departementschefen har nu funnit förutsättningar föreligga för en mera definitiv prövning av personalfrågorna. Vad departementschefen därutinnan förordat — uppflyttning av institutets överingenjör och chef från lönegraden C 6 till lönegraden C 8, överförande på ordinarie stat i lönegraden A 29 av de tre avdelningscheferna samt uppflyttning av laboratorbefattningen på geologiska avdelningen från lönegrad A 24 till lönegrad A 26 — finner sig utskottet böra tillstyrka. Då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må

a) godkänna följande personalförteckning för statens väg-institut:

Personalförteckning.		
Befattning		Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat.		
1 överingenjör och chef		C 8
3 avdelningschefer		A 29
1 laboratoriechef		A 26
1 väggeolog		A 26
1 förste avdelningsingenjör		A 24
1 förste verkmästare		A 15
1 kontorsbiträde		A 4

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.

1 förste avdelningsingenjör	Eo 24
2 avdelningsingenjörer	Eo 21
1 biträdande geolog	Eo 21;

b) godkänna följande stat för statens väg-institut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Stat.

Avlöningar.	Kronor
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	89 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....	71 900
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	22 900
4. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	42 600
	Säger kronor 226 600

Omkostnader.

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	8 500
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	34 800
4. Publikationstryck	6 000
5. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	40 500
	Säger kronor 90 300
	Summa kronor 316 900

Särskilda uppbördsmedel.

1. Ersättningar för materialkontroll m. m.	10 100
2. Ersättningar för tillfälliga uppdrag m. m.	6 000
	Säger kronor 16 100

Nettoutgift kronor 300 800;

c) till *Statens väginstitut* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 300 800 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

48:o) **Statens geotekniska institut: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 61, s. 171—177) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens geotekniska institut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47, dels ock till Statens geotekniska institut: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 211 400 kronor.

Å gällande riksstat är förevarande anslag uppfört med 164 300 kronor.

Direktionen för statens geotekniska institut har ansett numera vunna erfarenheter rörande institutets verksamhet giva vid handen, att de arbetsuppgifter av rent geoteknisk natur, med vilka järnvägsstyrelsens geotekniska avdelning sysslade, borde överflyttas å institutet. Fyra ledamöter av direktionen ha emellertid uttalat en häremot avvikande mening. Även *järnvägsstyrelsen* har motsatt sig en överflyttning. *Departementschefen* har på grund av föreliggande stridiga uppfattningar i frågan och under hänvisning till av riksdagen tidigare uttalad tveksamhet om lämpligheten av en överflyttning icke ansett sig böra nu ansluta sig till direktionens förslag.

Beträffande personalorganisationen har departementschefen förordat, att fyra ingenjörer och ett kontorsbiträde, vilka för närvarande avlönas medelst arvoden med anlåtande av delposten till avlöningar till tillfällig personal, överförs på extra ordinarie stat med placering, en ingenjör i lönegraden Eo 19 och tre ingenjörer i lönegraden Eo 15 samt kontorsbiträdet i lönegraden Eo 4. På grund härav och i anledning av löneklassuppflyttningar har avlöningsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppräknats med 24 100 kronor. Posten till avlöningar till tillfällig personal föreslås höjd med 19 400 kronor med hänsyn till belastningen under budgetåret 1944/45. Utgifterna under sistnämnda post förutsättas komma att i huvudsak täckas av motsvarande inkomster från uppdragsgivare. Vad slutligen angår posten till rörligt tillägg har en uppräknning företagits med 3 600 kronor.

Utskottet får erinra, att förslag om överförande av järnvägsstyrelsens geotekniska avdelning till statens geotekniska institut berördes i 1943 års proposition om institutets inrättande men att riksdagen vid behandlingen av propositionen uttalade sin tvekan om lämpligheten av detta förslag. Utskottet delar departementschefens uppfattning att med hänsyn till föreliggande stridiga uppfattningar rörande ändamålsenligheten av en överflyttning en dylik i nuvarande läge icke bör komma till stånd.

Utskottet.

Vad departementschefen förordat i fråga om institutets personalorganisation tillstyrkes av utskottet, som hemställer,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens geotekniska institut, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.		Kronor
1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>		13 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....		100 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		17 200
4. Avlöningar till tillfällig personal, <i>förslagsvis</i>		81 000
	Summa kronor	211 400;

b) till *Statens geotekniska institut*: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 211 400 kronor.

49:o) **Statens geotekniska institut: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 62, s. 177—179) föreslagit riksdagen att till Statens geotekniska institut: Omkostnader för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 91 200 kronor.

Å gällande riksstat är förevarande anslag uppfört med 68 000 kronor.

Kungl. Maj:t föreslår ökning av posten till sjukvård m. m. med 200 kronor och posten till reseersättningar med 5 000 kronor. Anslagsposten till övriga utgifter föreslås höjd med dels 10 000 kronor på grund av belastningen å delposten till underhåll av den standardiserade laboratorie- och fältutrustningen, dels ock 8 000 kronor, hänförande sig till delposten till apparater och redskap för forskning. Utgifterna å flertalet poster under förevarande anslag täckas i huvudsak av motsvarande inkomster för institutet.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens geotekniska institut: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 91 200 kronor.

50:o) **Statens geotekniska institut: Utrustning.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 63, s. 179), vilket motiverats av den successiva ökningen av konsultationsverksamheten och därmed sammanhängande behov av komplettering och utökning av laboratorie- och fältutrustningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens geotekniska institut: Utrustning* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

Brandväsendet.

51:o) **Statens brandinspektion: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 64, s. 180—184) föreslagit riksdagen att till Statens brandinspektion: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 103 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *V. J. Mattsson* väckt motion (II: 228) vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att tjänsten som riksbrandinspektör inplaceras i löne-

grad C 6, samt att den nuvarande riksbrandinspektören, om han utnämnes till tjänsten, erhåller ett personligt lönetillägg av 3 000 kronor om året.

Beträffande de skäl, som motionären anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionen.

A gällande riksstat är förevarande anslag uppfört med 95 000 kronor. I av-löningsstaten för brandinspektionen ingår en post till arvode till riksbrand-inspektören å 15 000 kronor.

Vid framläggandet av anslagsäskanden för nu ifrågavarande ändamål för budgetåret 1946/47 har *civilförsvarsstyrelsen* bland annat föreslagit, att tjänsten såsom riksbrandinspektör inplaceras i lönegraden C 6 och att den nuvarande riksbrandinspektören, vilken vore ordinarie innehavare av brandchefsbeftattningen i Borås, därest han komme att utnämnas till innehavare av nämnda tjänst, måtte erhålla ett personligt lönetillägg av 3 000 kronor om året.

Allmänna lönenämnden har icke funnit anledning till erinran mot riksbrandinspektörens inplacering i lönegraden C 6 men har icke funnit tillräckliga skäl föreligga för att nuvarande riksbrandinspektören tillerkännes särskilt lönetillägg.

Statskontoret har icke kunnat tillstyrka, att tjänsten såsom riksbrandinspektör placeras i högre lönegrad än C 5. Förslaget om personligt lönetillägg till riksbrandinspektören har avstyrkts.

Vid handläggningen i civilförsvarsstyrelsen av frågan om petita för brandförsvaret för budgetåret 1946/47 har *riksbrandinspektören* avgivit särskilt yttrande samt därvid på anförda skäl uttalat, att civilförsvarsstyrelsens brandtekniska avdelning från och med nästkommande budgetår borde lösgöras för att såsom statens brandinspektion under riksbrandinspektörens ledning handhava de uppgifter och ärenden, vilka enligt instruktionen för riksbrandinspektören tillkomma denne. Instruktionen borde därvid omarbetas att gälla statens brandinspektion. I anslutning härtill har riksbrandinspektören förordat, att statens brandinspektion erhöles en självständig personalorganisation omfattande 1 riksbrandinspektör (C 8), 1 förste byråingenjör (Eo 26), 1 assistent (årsarvode 9 000 kronor), 1 sekreterare (årsarvode 9 000 kronor), 1 kassörska (årsarvode 4 800 kronor) samt 2 kanslibiträden.

Departementschefen har i fråga om de föreslagna organisatoriska förändringarna för brandinspektionen anfört följande.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande har statsrådet Mossberg den 12 oktober 1945 tillkallat sakkunniga för att verkställa översyn av gällande anordningar för civilförsvaret och framlägga därav föranledda förslag. Då de sakkunniga även hava att beakta, huru under fredsförhållanden sambandet skall upprätthållas mellan civilförsvaret samt brandväsendet, torde den av riksbrandinspektören väckta frågan om statens brandinspektion och riksbrandinspektörens ställning i förhållande till civilförsvarsstyrelsen komma att upptagas till prövning av de sakkunniga. Med hänsyn härtill anser jag mig icke för närvarande böra vare sig framlägga något förslag om ändrad löneställning för riksbrandinspektören eller taga ståndpunkt till övriga av honom föreslagna organisatoriska förändringar i förevarande avseenden.

Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag innebär höjning av avlöningsanslaget med 8 000 kronor, därav 2 000 kronor beräknats för ersättning åt semestervikarier för länsbrandinspektörer.

Utskottet.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att särskilda sakkunniga hösten 1945 tillkallats för att verkställa översyn av gällande anordningar för civilförsvaret, och att dessa sakkunniga jämväl hava att beakta huru sambandet skall upprätthållas mellan civilförsvaret och brandväsendet. Med hänsyn härtill och med beaktande jämväl av innehållet i allmänna lönenämndens och statskontorets utlåtanden finner sig utskottet i likhet med departementschefen icke för närvarande berett taga ställning till frågan om ändrad löneställning för riksbrandinspektören. Utskottet avstyrker sålunda det härutinnan motionsvis framställda förslaget.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 228, till *Statens brandinspektion: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 103 000 kronor.

52:o) **Statens brandinspektion: Omkostnader.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 65, s. 184—186), vilket innebär en höjning av förevarande anslag med 5 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens brandinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 57 500 kronor.

53:o) **Statens brandskola: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 66, s. 186—189) föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens brandskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47, dels ock till Statens brandskola: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

Å gällande riksstat är förevarande anslag uppfört med 52 400 kronor. Kungl. Maj:t har genom beslut den 19 september 1945 medgivit, dels att av den i avlöningsstaten för statens brandskola ingående anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän 24 600 kronor må användas för anordnande av vissa kurser under innevarande budgetår, dels ock att nämnda anslagspost må överskridas med 27 800 kronor för bestridande av kostnaderna för viss ytterligare kursverksamhet.

Den ökning av anslaget, som Kungl. Maj:t föreslagit för nästa budgetår, avser helt nyssnämnda anslagspost, som beräknats till förslagsvis 59 400 kronor mot 36 800 kronor för innevarande budgetår. Av det sålunda beräknade beloppet avses 46 600 kronor skola disponeras för kursverksamhet, varvid det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att på framställning av styrelsen för statens brandskola fastställa antalet kurser av olika slag samt i förekom-

mande fall lämna medgivande till erforderliga anslagsöverskridanden. Återstoden, eller 12 800 kronor, erfordrades för avlöande av brandskolans stadigvarande icke-ordinarie personal.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandskola, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.	Kronor
1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	12 600
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..	59 400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 000
	Summa kronor 75 000;

b) till *Statens brandskola*: *Avlöningar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

54:o) **Statens brandskola: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 67, s. 190—192) föreslagit riksdagen att till Statens brandskola: Omkostnader för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 47 400 kronor.

Å gällande riksstat är förevarande anslag uppfört med 25 000 kronor. Genom beslut den 19 september 1945 har Kungl. Maj:t medgivit, bland annat, att följande poster i skolans omkostnadsanslag finge överskridas med högst följande belopp, nämligen Reseersättningar 2 800 kronor, *Expenser* 27 600 kronor och *Övriga utgifter* 7 200 kronor.

Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag innebär höjning av anslaget för nästkommande budgetår med 22 400 kronor, därav till reseersättningar 1 500 kronor, till övriga utgifter 700 kronor, till anordnande av skogseldsläckningskurser 12 000 kronor samt till den ökade kursverksamheten i övrigt 8 200 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Statens brandskola*: *Omkostnader* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 47 400 kronor.

55:o) **Bidrag till svenska brandskyddsföreningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 68, s. 192 och 193) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av 2 000 kronor.

56:o) **Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 69, s. 193 och 194), vilket i förhållande till inne-

varande budgetår innebär oförändrad medelsanvisning för ändamålet, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund* för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

57:o) **Bidrag till förebyggande och släckning av brand.** Kungl. Maj:t har (punkt 70, s. 194—196) föreslagit riksdagen att till Bidrag till förebyggande och släckning av brand för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 295 000 kronor.

Å gällande riksstat är förevarande anslag uppfört med 287 600 kronor.

I nedanstående sammanställning utvisa siffrorna i vänstra kolumnen dispositionen av det för innevarande budgetår beviljade anslaget enligt Kungl. Maj:ts beslut den 11 maj 1945 samt siffrorna i högra kolumnen medelsbehovet för nästa budgetår enligt *civilförsvarsstyrelsens* beräkningar:

	Kronor	Kronor ↓
Bemanning av brandtorn	130 000	150 000
Telefonförbindelser	29 000	29 000
Löpande underhåll	21 000	21 000
Förnyelse av brandtorn	19 000	26 000
Ersättning åt brandfogdar	9 000	9 000
Skogseldsläckningskurser för brandfogdar och brandchefer	19 600	—
Ersättning för skador vid eldsläckning	10 000	10 000
Släckning av skogseld	50 000	50 000
	Summa kronor 287 600	295 000

Medel till skogseldsläckningskurser för brandfogdar och brandchefer hava för nästa budgetår beräknats under anslaget till statens brandskola.

Departementschefen har icke funnit anledning till erinran mot civilförsvarsstyrelsens beräkningar av anslagsbehovet för nästa budgetår.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till förebyggande och släckning av brand* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 295 000 kronor.

58:o) **Bidrag till kommuner för inköp av motorbrandsprutor.** Kungl. Maj:t har (punkt 71, s. 196—200) föreslagit riksdagen att till Bidrag till kommuner för inköp av motorbrandsprutor för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 270 000 kronor.

För budgetåret 1944/45 anvisades under nu förevarande anslagsrubrik ett belopp av 725 000 kronor i form av ett delanslag under förslagsanslaget Brandförsvaret. Sistnämnda belopp beräknades möjliggöra inköp av omkring 200 sprutor för en kostnad av omkring 3 800 kronor per spruta, därvid för-

utsattes att viss del av kostnaden skulle täckas av kommunerna. Enligt från luftskyddsinspektionen i samband med framläggandet av propositionen 1944: 274 inhämtade uppgifter skulle ur fredssynpunkt en anskaffning av omkring 250 sprutor vara erforderlig. För bidrag till anskaffning av återstående 50 brandsprutor anvisade 1945 års riksdag ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

Enär det för budgetåret 1944/45 anvisade förslagsanslaget icke till någon del tagits i anspråk, har detsamma enligt de för förslagsanslag gällande reglerna överförts till budgetutjämningsfonden.

Sedan fredsförhållanden numera återinträtt, föreligga, enligt *departementschefen*, icke längre samma skäl som tidigare att forcera utbyggnaden av landets brandförsvar. Den fortsatta anskaffningen av sprutor och pumpar borde därför fördelas på flera budgetår. Under nästa budgetår borde sålunda anskaffas omkring 75 sprutor, för vilket ändamål erfordrades i runt tal 270 000 kronor.

Civildörsvarsstyrelsen har även framlagt förslag om anvisande under förevarande rubrik av anslag till kommuner för inköp av brandbilar. Enligt från länsstyrelserna införskaffade uppgifter föreläge behov av 609 brandbilar för landskommunerna. Kostnaden per brandbil kunde beräknas till 21 000 kronor, varav statsbidrag borde utgå med en tredjedel eller 7 000 kronor. Styrelsen föreslår, att anskaffningen av brandbilar fördelas på 4 år och att för nästa budgetår anvisas medel för anskaffande av 152 brandbilar för en beräknad kostnad av omkring 21 000 kronor per bil. För ändamålet erfordrades en medelsanvisning av 3 192 000 kronor, varav sedermera 2 128 000 kronor komme att återgå till statsverket.

Statskontoret har beträffande den ifrågasatta statsbidragsgivningen för anskaffande av brandbilar framhållit, att ett genomförande av civilörsvarsstyrelsens förslag skulle innebära, att statsverket komme att ikläda sig bidragsskyldighet till ett sammanlagt belopp av över 4 000 000 kronor.

Statskontoret har vidare erinrat, att frågan i vilken utsträckning understöd av statsmedel skulle medgivas för täckande av engångsutgifter för brandförsvarets ordnande varit föremål för prövning av 1944 års riksdag i samband med antagande av ny brandlag och brandstadga. Statsmakterna biträdde därvid brandförsvarsutredningens förslag, att staten i viss utsträckning borde bidra till kommunernas engångskostnader för brandväsendet, nämligen i vad anginge utgifter för inköp av motorbrandsprutor och brandslangar samt för anläggande av branddammar. Därutöver medgavs att statsbidrag skulle kunna utgå jämväl till uppförande av brandstationer. Då spørsmålet i vilken utsträckning statsbidrag skulle utgå för brandförsvarets ordnande således varit föremål för statsmakternas prövning så sent som vid 1944 års riksdag, kunde statskontoret icke tillstyrka, att bidragsverksamheten nu utvidgades till att omfatta jämväl engångskostnader för anskaffande av brandbilar, helst som statsverket härigenom skulle komma att påtaga sig utgifter av betydande storleksordning.

Departementschefen har i denna del anfört följande.

Vad angår anskaffningen av brandbilar anser jag mig på av statskontoret anförda skäl icke böra tillstyrka, att statsbidrag skall utgå till bestridande av kommunernas kostnader härför. Det är emellertid enligt min mening önskvärdt, att staten lämnar sin medverkan för att möjliggöra standardisering och central upphandling av lämpliga bilchassier och utrustning m. m. för brandbilar. Det torde få ankomma på riksbrandinspektören att i den mån så visar sig erforderligt vidtaga åtgärder och framlägga förslag i sådant hänseende.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehafat två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *G. Hallagård* (I: 131) och den andra inom andra kammaren av herr *V. J. Mattsson* m. fl. (II: 230), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta på sätt som civilförvarsstyrelsen föreslagit och för nästa budgetår anvisa medel för anskaffande av 152 brandbilar för en beräknad kostnad av omkring 21 000 kronor per bil med tillsammans 3 192 000 kronor, varav sedermera 2 128 000 kronor komme att återgå till statsverket.

Beträffande de skäl, motionärerna anført till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen II: 230.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag om anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 270 000 kronor till bidrag till kommuner för inköp av motorbrandsprutor.

I motionerna I: 131 och II: 230 har i anslutning till ett av civilförvarsstyrelsen framlagt förslag hemställts om anvisande av medel för anskaffande av brandbilar till kommuner. Utskottet anser sig icke böra i nuvarande läge tillstyrka förslaget, vilket avstyrkts av statskontoret och icke heller upptagits av departementschefen. Utskottet finner emellertid skäl föreligga, att frågan om användande av brandbilar för ordnande av kommunernas brandförsvaret göres till föremål för närmare överbäggande. Därvid bör enligt utskottets mening i första hand undersökas, i vad mån den hittills anskaffade brandmaterielens kunnat nyttiggöras samt vilka behov av ytterligare materielanskaffning som kunna föreligga. Om undersökningen skulle föranleda därtill bör enligt utskottets mening även tagas under förnyad prövning om och i vilken utsträckning staten bör lämna sin medverkan till en sådan anskaffning.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 131 och II: 230, i vad de avse anslagsberäkningen, till *Bidrag till kommuner för inköp av motorbrandsprutor* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 270 000 kronor;

b) i anledning av motionerna I: 131 och II: 230, i vad de icke behandlats under a) ovan, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet ovan anført.

59:o) **Bidrag till kommuner för inköp av brandslang.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 72, s. 200—202) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till kommuner för inköp av brandslang* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 380 000 kronor.

60:o) **Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar.** Kungl. Maj:t har (punkt 73, s. 202 och 203) föreslagit riksdagen att till Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *G. Lodenius* m. fl. (I: 130) och den andra inom andra kammaren av herr *H. Johnsson* i Skoglösa m. fl. (II: 229), vari hemställts, att riksdagen måtte till bidrag till kommuner för anläggande av branddammar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen I: 130.

Till bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer och anläggande av branddammar hava för budgetåret 1944/45 i form av delanslag under förslagsanslaget till Brandförsvaret anvisats 500 000 kronor, av vilket belopp 400 000 kronor avsetts för branddammar m. m. och 100 000 kronor för brandstationer.

För innevarande budgetår har till bidrag till kommuner för anläggande av branddammar anvisats ett reservationsanslag av likaledes 400 000 kronor.

De grunder, enligt vilka statsbidrag utgå, regleras genom en av Kungl. Maj:t den 13 oktober 1944 utfärdad kungörelse angående statsbidrag till anläggande av branddammar (nr 696). Till branddammar kan statsbidrag utgå med högst hälften av den beräknade kostnaden. Beträffande villkoren i övrigt torde få hänvisas till kungörelsen.

I sin skrivelse den 5 november 1945 har *civilförvarsstyrelsen* anmält, att av förstnämnda anslag 1 300 kronor tagits i anspråk för bestridande av vissa tryckningskostnader. Ehuru under budgetåret 1944/45 ett stort antal ansökningar om statsbidrag beviljats, hade i övrigt icke någon utbetalning hunnit verkställas, innan behållningen å anslaget vid utgången av budgetåret överfördes till budgetutjämningsfonden. Anledningen härtill vore, att enligt gällande kungörelser bidrag icke finge utbetalas, förrän vederbörande byggnad eller anläggning blivit genom civilförvarsstyrelsens försorg avsynad och godkänd.

Styrelsen har hemställt, att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1945/46 måtte anvisas 499 000 kronor, att av styrelsen disponeras för bidrag till uppförande av brandstationer och anläggande av branddammar.

Civilförvarsstyrelsen har vidare i skrivelsen den 27 oktober 1945 hemställt om anslag för nästa budgetår till bidrag till kommuner för anläggande av branddammar.

I fråga om medelsbehovet för ändamålet erinrar styrelsen om sina hösten 1944 framlagda beräkningar, enligt vilka kostnaderna för skapande av de vattenreserver, som erfordrades för att vattenbehovet för eldsläckningsändamål skulle kunna anses tillgodosett på ett tillfredsställande sätt, kunde uppskattas till 20 000 000 kronor. Ej minst ur beredskapssynpunkt vore det önskvärt, att vattenreserverna iordningställdes så snart som möjligt.

Intill den 1 juli 1945 hade, fortsätter styrelsen, bidrag beviljats med 77 121 kronor för anläggande av branddammar. Därutöver föreläge hos styrelsen i oktober 1945 ansökningar om bidrag med omkring 250 000 kronor. Ytterligare ansökningar om statsbidrag vore att vänta inom den närmaste tiden. Med utgångspunkt från vissa genom länsbrandinspektörerna införskaffade uppgifter kunde behovet av branddammar och brandbrunnar numera uppskattas till ett antal av omkring 4 500. Härtill komme enligt av luftskyddsinspektionen tidigare företagen utredning uppdrämningsarbeten till ett antal av omkring 2 500.

Styrelsen hemställer att anslaget jämväl för nästa budgetår anvisas med 400 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande:

I propositionen 1944: 274 förutsattes, att branddammar i viss utsträckning skulle komma till stånd såsom beredskapsarbeten. Förevarande anslag är avsett att komma till användning för det fall att behovet av branddammar bedömes böra, utan hänsyn till arbetsmarknadsläget, omedelbart tillgodoses. På grund härav, och då i nuvarande läge uppförandet av brandstationer i allmänhet torde få anses angelägnare än anläggandet av branddammar, anser jag mig böra förorda att anslaget till branddammar, vilket för innevarande budgetår anvisats med 400 000 kronor, för nästa budgetår bestämmas till allenast 100 000 kronor. Någon medelsanvisning å tilläggsstat för innevarande budgetår bör enligt min mening icke ske.

Utskottet.

Utskottet finner anläggandet av branddammar vara en angelägenhet av stor betydelse för brandförsvaret. Såsom civilförsvarsstyrelsen framhållit föreligger ett mycket stort behov av dylika dammar; kostnaderna för skapande av de vattenreserver som erfordras för att vattenbehovet för eldsläckningsändamål skulle kunna anses tillgodosett på ett tillfredsställande sätt kunna enligt styrelsen uppskattas till 20 miljoner kronor. Mot bakgrunden härav och under hänsynstagande jämväl till det förhållandet, att de för ändamålet för budgetåret 1944/45 anvisade anslagsmedlen, 400 000 kronor, till största delen överförts till budgetutjämningsfonden, finner utskottet önskvärt, att medel i större omfattning än Kungl. Maj:t föreslagit för nästa budgetår stå till förfogande för ifrågavarande ändamål. Utskottet har därvid icke förbisett, att anläggande av branddammar förutsatts kunna komma till stånd såsom beredskapsarbeten. Enligt utskottets mening bör emellertid medel å den ordinarie budgeten anvisas i sådan omfattning, att angelägna byggnadsföretag kunna komma till utförande utan att därvid hänsyn behöver tagas till de för anlåtande av beredskapsmedel gällande förutsättningarna. Utskottet har därför ansett sig böra tillstyrka i motionerna I: 130 och II: 229 föreslagen ökning av förevarande anslag till ett belopp av 400 000 kronor.

Under åberopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 130 och II: 229, till *Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

61:o) **Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer.** Kungl. Maj:t har (punkt 74, s. 204) föreslagit riksdagen att till Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

Å gällande riksstat är förevarande anslag uppfört med 100 000 kronor.

De grunder, enligt vilka statsbidrag utgå, regleras genom en av Kungl. Maj:t den 13 oktober 1944 utfärdad kungörelse angående statsbidrag till uppförande av brandstationer (nr 697). Sådant statsbidrag kan utgå med högst en tredjedel av kostnaden. Bidraget är dock maximerat till 6 000 kronor. Beträffande villkoren i övrigt torde få hänvisas till kungörelsen.

Civilförsvarsstyrelsen har anfört, att sammanlagda beloppet av de ansökningar rörande statsbidrag till brandstationer, som ännu icke slutligt behandlats av styrelsen, uppginge till omkring 170 000 kronor. Från länsbrandsinspektörerna införskaffade uppgifter gäve vid handen, att för utbyggnaden av rikets brandförsvaret i enlighet med brandlagstiftningens principer erfordrades uppförande av ytterligare 517 brandstationer. Enär genomsnittskostnaden för dessa brandstationer torde utgöra omkring 20 000 kronor, funnes skäl att vid beräkandet av det förefintliga medelsbehovet antaga, att statsbidrag i regel komme att utgå med maximalt belopp eller 6 000 kronor. På grundval av denna beräkning skulle sålunda det totala medelsbehovet för här ifrågavarande ändamål utgöra i runt tal 3 100 000 kronor.

Enligt civilförsvarsstyrelsens uppfattning kunde en ökning av antalet ansökningar om statsbidrag till uppförande av brandstationer förväntas. Styrelsen ansåge sig dock böra föreslå, att anvisandet av de för ändamålet erforderliga statsmedlen fördelades på fyra år. För nästa budgetår skulle således erfordras 775 000 kronor eller avrundat 750 000 kronor.

Departementschefen har ansett en utvidgad bidragsgivning till brandstationsanläggningar böra komma till stånd för att möjliggöra bland annat, att den för brandförsvaret anskaffade materielen erhåller tillfredsställande förvaring och vård.

På av departementschefen anförda skäl finner sig utskottet böra tillstyrka en ökad medelsanvisning under förevarande anslag. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

Diverse.

62:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 75 och 76, s. 205) hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom förslagsanslag för budgetåret 1946/47 anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* 196 000 kronor,

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* 722 000 kronor.

63:o) **Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 77, s. 205) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

64:o) **Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser.** Kungl. Maj:t har (punkt 78, s. 205—207) föreslagit riksdagen att till Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 000 kronor.

Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 18 400 000 kronor. Den postverket för samma budgetår tillkommande ersättningen för befordran av tjänsteförsändelser beräknas emellertid nu av generalpoststyrelsen till omkring 20 500 000 kronor.

Generalpoststyrelsen har, med utgångspunkt från att frankoteckensförsäljningen kommer att bliva i huvudsak oförändrad, beräknat ersättningen för tjänsteförsändelser i allmänhet under budgetåret 1946/47 till 15 500 000 kronor, motsvarande 14 % av den beräknade frankoteckensuppbörden. Ersättningen för tjänstepost från kristidsorganen uppskattar styrelsen till 1 200 000 kronor samt ersättningen för kristidsnämndernas tjänstepost till 1 300 000 kronor.

Enligt de preliminära beräkningarna skulle sålunda ersättningen för tjänsteförsändelser för budgetåret 1946/47 kunna beräknas till (15 500 000 + 1 200 000 + 1 300 000) 18 000 000 kronor.

Statskontoret har avgivit utlåtande i ärendet.

Departementschefen — som ansett att ett särskilt anslag för ersättning till postverket för befordran av militärbrev med hänsyn till den ringa omfattningen av militärbrevsbefordringen i fredstid icke längre erfordras, samt att

dylik ersättning i stället bör belasta anslaget till ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser — har ej funnit anledning till erinran mot generalpoststyrelsens beräkningar av medelsbehovet för nästa budgetår under sistnämnda anslag.

Beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag, som skett under hänsynstagande till en väntad successiv minskning av kristidsorganens och kristidsnämndernas verksamhet, har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 18 000 000 kronor.

65:o) **Ersättning till postverket för bestyret med statsskatteuppbörden.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 79, s. 207 och 208) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till postverket för bestyret med statsskatteuppbörden* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor.

66:o) **Ersättning till postverket för befordran av enskildas försändelser i ransoneringsärenden.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 80, s. 208) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ersättning till postverket för befordran av enskildas försändelser i ransoneringsärenden* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

67:o) **Försvarsberedskap vid statens järnvägar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 81, s. 208—210) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Försvarsberedskap vid statens järnvägar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

68:o) **Extra besiktningar av luftfartyg m. m.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 82, s. 210 och 211) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra besiktningar av luftfartyg m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 kronor.

69:o) **Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 83, s. 211) föreslagit riksdagen att till Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m. för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

Å gällande riksstat är förevarande anslag uppfört med 15 000 kronor.

Den höjning av anslaget, som föreslås för nästa budgetår, är betingad av förväntat ökat deltagande från svensk sida i internationella konferenser m. m.

Utskottet.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.* för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

70:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 84, s. 211 och 212) och under erinran, att anslaget å riksstaten för innevarande budgetår uppförts med 175 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor.

71:o) **Planering av allmänna arbeten.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 85, s. 212) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Planering av allmänna arbeten* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor.

72:o) **Extra utgifter. Dyrtdistillägg åt befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 86 och 87, s. 212 och 213) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1946/47 anvisa
a) till *Extra utgifter* ett reservationsanslag av 40 000 kronor,
b) till *Dyrtdistillägg åt befattningshavare i statens tjänst* ett förslagsanslag av 2 200 kronor.

73:o) **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst. Kristillägg. Provisoriskt lönetillägg.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 88—90, s. 213) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1946/47 såsom förslagsanslag anvisa
a) till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* 10 600 kronor,
b) till *Kristillägg* 1 700 000 kronor,
c) till *Provisoriskt lönetillägg* 1 000 000 kronor.

Stockholm den 5 april 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Lindström, Larsson, Andrén, Bäckström, Karl Andersson, Heiding, Mannerskantz, Gustaf Karlsson, Gustaf Iwar Anderson, Berling* och *Gustav Emil Andersson*; samt från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Skoglund* i Doverstorp, *Eriksson* i Stockholm, *Falla, Rubbestad, Andersson* i Malmö, *Wallentheim, Pettersson* i Dahl, *Viklund, Malmborg* i Skövde, *Åkerström* och *Pettersson* i Degerfors; dock att vid behandlingen av punkterna 20:o)—73:o) herr *Thapper* deltagit i stället för herr *Viklund*.

Reservationer:

1) vid *punkten 10:o)* (Nyanläggning av ödebygdsvägar) av herrar *Bäckström, Viklund* och *Åkerström*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka höjning av ifrågakvarande anslag till 3 500 000 kronor och alltså hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionen II: 123 samt med bifall till motionerna I: 126 och II: 234, i vad motionerna avse förevarande anslag, till *Nyanläggning av ödebygdsvägar* för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen;

2) vid *punkten 20:o)* (Stensättning av vägar) av herr *Falla*.
